

Fiscalitat dels actius financers de renda fixa i de les operacions bancàries

Juan José Nieto Montero

PID_00235620

Temps de lectura i comprensió: **5 hores**

Índex

Introducció	5
Objectius	7
1. Actius financers de renda fixa	9
1.1. Concepte i classes	9
1.2. Tributació dels instruments de renda fixa	13
1.2.1. Impost sobre la renda de les persones físiques	13
1.2.2. Altres tributs	25
2. Operacions bancàries	32
2.1. Concepte i classes	32
2.2. Tributació de les operacions bancàries	35
2.2.1. Impost sobre la renda de les persones físiques	35
2.2.2. Altres tributs	41
Resum	51
Activitats	53
Exercicis d'autoavaluació	53
Solucionari	56
Abreviatures	58
Bibliografia	59

Introducció

Com es va indicar en presentar l'assignatura, el primer mòdul es dedica a la fiscalitat dels actius financers de renda fixa i de les operacions bancàries. Totes dues modalitats es caracteritzen bàsicament per presentar un grau d'aleatorietat escàs i, com a conseqüència, un índex de rendibilitat menor.

En primer lloc hem de començar aproximant-nos als conceptes i les característiques de tots dos tipus d'operacions financeres. No obstant això, com que l'objectiu de l'assignatura és analitzar la fiscalitat incident en aquestes operacions, l'estudi d'aquests conceptes serà necessàriament breu, simplement orientat a concretar les característiques que incideixen en el seu règim fiscal.

D'altra banda, des del punt de vista purament impositiu, encara que pràcticament tots els tributs centrals del sistema tributari vigent afecten aquestes operacions, ens aturarem de manera especial en la tributació derivada de la rendibilitat obtinguda amb elles. Això ens enfrontarà bàsicament als tributs personals sobre la renda i d'una manera molt més intensa a l'impost que grava la renda obtinguda per les persones físiques residents, l'IRPF. Això serà així perquè es tracta d'instruments financers utilitzats bàsicament per persones físiques i pel caràcter general d'aquest tribut. Lògicament, no deixarem de fer referències a les implicacions que es produeixen en la tributació quan aquestes rendes són obtingudes per persones jurídiques o entitats residents (IS) o per persones físiques, jurídiques i entitats no residents (IRNR), ni a les conseqüències que es poden produir en la resta de tributs principals del sistema impositiu espanyol.

L'anàlisi de les conseqüències i implicacions fiscals és determinant en l'elecció de les operacions triades.

Evidentment, en tota decisió econòmica hi ha múltiples factors que determinen el comportament de l'inversor, començant per aspectes purament subjectius com la seva aversió al risc. No obstant això, els elements més fàcilment objectivables són la rendibilitat que ofereix el producte (financera) i les seves conseqüències fiscals. Aquesta segona condició és la que serà objecte d'estudi en aquest mòdul.

Els **títols de renda fixa**, al marge de la rendibilitat que ofereixen, poden ser objecte de transmissió i generar beneficis o pèrdues derivats de la seva venda. Aquests tres tipus de conseqüències econòmiques es qualifiquen en el nostre ordenament tributari com a **renda**, la qual cosa implica necessàriament la seva submissió a l'impost personal corresponent. A més, la pròpia titularitat dels

Vegeu també

Al final del mòdul teniu un glossari de totes les sigles i abreviatures utilitzades en aquest mòdul didàctic.

instruments de renda fixa implica la seva pertinença al **patrimoni** d'un subjecte, la qual cosa ha de ser objecte d'atenció des de la imposició patrimonial, especialment pel que fa a la pròpia titularitat (IP) com a la seva transmissió lucrativa (ISD). Finalment, la seva **transmissió** onerosa pot donar lloc al seu gravamen, sigui en la seva modalitat entre particulars (ITPAJD) o sigui en l'exercici d'una activitat professional o empresarial (IVA). Tots aquests aspectes poden tenir transcendència en les decisions inversores, però el nucli bàsic està delimitat per la tributació a la qual se sotmet la rendibilitat derivada de la titularitat o de la transmissió d'aquests títols, ja siguin emesos per ens públics o per empreses.

En relació amb les **operacions bancàries**, hem d'assenyalar que l'objecte d'atenció propi d'aquesta assignatura és la tributació de la rendibilitat obtinguda de la realització d'aquestes operacions i que generen normalment una **posició deutora** en l'entitat de crèdit corresponent, deixant al marge les operacions interbancàries (que realitzen les entitats entre si). Evidentment, la incidència del sistema impositiu es produeix de manera pràcticament paral·lela a la indicada en relació amb les operacions de renda fixa, per la qual cosa la nostra aproximació també ha de seguir la mateixa estructura i les mateixes condicions.

Objectius

En aquest mòdul didàctic es troben a la vostra disposició els materials bàsics i indispensables per a la prossecució dels objectius previstos en relació amb la fiscalitat dels actius de renda fixa i de les operacions bancàries:

- 1.** Conèixer la noció i les classes dels actius de renda fixa.
- 2.** Aprendre la incidència del sistema fiscal sobre la rendibilitat derivada dels actius de renda fixa.
- 3.** Comprendre la resta d'aspectes fiscals dels actius de renda fixa.
- 4.** Determinar el concepte i les classes de les operacions bancàries típiques desenvolupades per les entitats financeres.
- 5.** Analitzar la tributació de la renda derivada de les operacions bancàries en els seus elements bàsics.
- 6.** Aproximar-se a la resta d'aspectes fiscals de les operacions bancàries.

1. Actius financers de renda fixa

Com s'ha assenyalat, en la primera part del mòdul analitzarem la incidència del sistema tributari en la tinença i obtenció de rendibilitat derivada d'actius financers de renda fixa (lletres, bons, pagarés i obligacions), ja siguin emesos per ens públics o per empreses. A aquest efecte, s'analitzaran primer els aspectes substantius d'aquests actius i posteriorment se n'estudiarà la fiscalitat.

1.1. Concepte i classes

Els actius financers de renda fixa són títols emesos per entitats públiques (deute públic) o per grups empresarials (deute privat), amb la finalitat d'obtenir finançament de manera immediata i amb el compromís de reintegrament de la quantitat més el pagament d'interessos. S'acostumen a utilitzar en substitució de l'endeutament creditici i es vinculen a títols negociables en els mercats organitzats, de manera que el titular de l'actiu el pot transmetre i serà qui a cada moment en sigui el titular qui tingui dret tant al cobrament dels interessos com al reintegrament del capital en finalitzar el termini previst en les condicions d'emissió.

Interessa destacar ja inicialment que els instruments financers de renda fixa es caracteritzen bàsicament per l'escàs risc existent per a l'inversor. De fet, en les seves modalitats ordinàries hi ha certesa en els elements més importants: import d'emissió, rendibilitat periòdica i valor assegurat del capital a l'amortització del títol. No obstant això, sempre hi ha certs factors de risc en aquestes inversions, que van tant de la possibilitat d'impagament per part de l'ens emissor com a les variacions que es puguin derivar del mercat de tipus d'interès i la seva incidència en les eventuais transmissions dels títols (en el preu dels quals es descomptaran aquestes variacions). D'altra banda, de vegades s'introdueixen alguns factors de risc en aquestes inversions, bàsicament en la determinació dels interessos que s'han de percebre durant el temps (que en lloc de ser fixos introdueixen components de variabilitat).

També s'ha de tenir en compte que l'inversor en renda fixa és creditor de la societat emissora, mentre que l'accionista és propietari d'una part del capital, per la qual cosa, en cas de liquidació de la societat, el creditor té prioritat enfront dels accionistes, i això implica un incentiu més gran cap a aquest tipus d'instruments per part de persones que busquen evitar riscos en la inversió.

Amb vista a la classificació dels diferents instruments financers de renda fixa, es poden distingir diversos criteris classificatoris. Així:

- Atenent-ne el venciment, poden ser amortitzables, quan es recupera el principal, o perpetus.
- Segons el tipus de rendiment que ofereixen, cal parlar d'actius amb interès fix (la seva rendibilitat està predeterminada numèricament per a tota la durada de l'emissió) i actius amb interès flotant o variable (la rendibilitat es determina en funció d'un tipus de referència més o menys un diferencial).
- En relació amb els interessos o la rendibilitat derivada de la inversió, cal distingir els actius que reben un interès periòdic (cupó) dels que es diu tenen rendiment explícit, i aquells altres com els anomenats bons cupó zero o les lletres i pagarés, dels quals es diu que tenen un rendiment implícit.
- En funció del termini de venciment, els actius es poden qualificar de curt termini, de mitjà termini i de llarg termini.
- Finalment, s'ha d'atendre el tipus d'emissor, que és un element determinant, ja que de la seva solvència depenen la rendibilitat i el risc d'aquests actius. D'acord amb aquest criteri s'han de distingir entre actius emesos per ens públics i per ens privats.

Actius amb rendiment implícit

Un actiu amb rendiment implícit és aquell en què el rendiment es genera per la diferència entre el preu d'adquisició i el preu d'amortització. Poden ser **emesos al descompte**, quan el preu de l'emissió és inferior al nominal rebut a l'amortització del títol, o **no emesos al descompte**, quan el preu d'emissió coincideix amb el nominal i l'amortització es fa per un preu superior a aquest.

Quant als principals productes de renda fixa, hem de distingir entre els de tipus públic i els de tipus privat.

Entre els de tipus públic tenim en primer lloc les lletres del Tresor, que són valors a curt termini (tres, sis, nou o dotze mesos) representats mitjançant anotacions en compte i amb un valor de 1.000 euros per unitat. Com que el seu termini d'amortització és curt, les variacions del seu preu al mercat solen ser bastant reduïdes i, per tant, representen un risc menor per a l'inversor que prevegi o pugui necessitar vendre aquests valors en el mercat abans del seu venciment. Són títols emesos al descompte, de manera que el seu preu d'adquisició és diferent a l'import que l'inversor rebrà en el moment del reemborsament, i així, la diferència entre el valor de reemborsament de la lletra i el seu preu d'adquisició serà l'interès o rendiment generat.

Com una possibilitat de negociació de títols de renda fixa en el curt termini s'han de situar les operacions dobles efectuades amb aquests títols, en què hi ha un pacte de recompra. Així, les parts contractants acorden tancar simultàniament dues operacions simples: una de compra i una altra de venda. La

Tingueu-ho en compte

Juntament amb la tipologia de productes de tipus públic emesos per l'Estat, les comunitats autònomes i corporacions locals també poden recórrer a l'emissió d'instruments crediticis.

primera pot ser al comptat i la segona a termini, o bé totes dues a termini. El comprador de la primera operació serà el venedor de la segona i viceversa. Són operacions en ferm. El seu preu de venda i el de recompra es pacten de manera explícita i atorguen el dret al cobrament dels cupons al posseïdor de l'actiu en la data de venciment del cupó. Aquestes operacions poden ser bàsicament de dos tipus: les denominades operacions simultànies i les anomenades repos de deute.

En les operacions simultànies, les dues operacions es refereixen al mateix tipus d'actiu i pel mateix import nominal, i el comprador té plena disponibilitat dels valors adquirits, amb independència de la data en què s'ha contractat l'operació de retorn. Per contra, en les repos, no hi ha plena disponibilitat dels valors i només es poden fer transaccions en «repo» fins abans de la data pactada per a la retrocessió dels actius, i el comprador d'un bo en repo té dret a cobrar els cupons meritats.

Per la seva banda, dins dels instruments de deute públic amb terminis d'amortització més llargs, tenim els bons i les obligacions de l'Estat, les característiques dels quals coincideixen excepte en el termini. Així, els bons s'emeten amb un termini d'amortització d'entre tres i cinc anys, mentre que les obligacions són a deu, quinze o trenta anys. A diferència de les lletres, s'emeten amb rendiment explícit, per la qual cosa s'emeten pel seu valor nominal (també amb un import unitari de 1.000 euros) a un tipus d'interès fix que es paga mitjançant cupons anuals.

Cal ressenyar que algunes emissions de deute públic a llarg termini es fan sota la modalitat de valors segregables o *strips*, en els quals es poden adquirir i transmetre per separat el principal (nua propietat del títol) i cadascun dels cupons als quals dona dret el bo original (rendiments).

En l'àmbit privat, les emissions també varien en funció dels terminis. Així, les emissions a curt termini solen adquirir la forma de pagarés d'empresa, que s'acostumen a emetre al descompte. Els seus terminis de venciment són molt variats, i hi ha supòsits de pocs dies i els més amplis són de fins a vint-i-cinc mesos. En tot cas, els terminis ordinaris són d'un, tres, sis, dotze i fins a divuit mesos. La seva col·locació s'acostuma a fer tant mitjançant subhastes competitives com per mitjà de la simple negociació directa, si bé aquesta última és la forma més freqüent.

Si ens referim al mitjà i llarg termini (entre dos i trenta anys) en l'àmbit del deute privat, la seva forma més habitual són els bons i les obligacions simples. Les obligacions simples són valors mobiliaris que representen una part proporcional d'un emprèstit, per la qual cosa l'entitat emissora queda compromesa a retribuir als tenidors dels valors un interès (fix o variable) i a la devolució del capital aportat al venciment del títol. Els bons simples són instruments similars, si bé amb terminis d'amortització inferiors. Aquests instruments varien enormement els seus condicionats d'uns inversors a uns altres i fins i tot dins de les diverses emissions d'una mateixa entitat.

Com una modalitat de les obligacions simples estan les obligacions garantides, que són obligacions d'una empresa d'un grup avalades per la societat matriu d'aquest grup. En aquests casos l'obligació de reemborsament acostuma a estar coberta amb un dret de garantia real o personal.

Juntament amb aquests instruments principals, els últims anys han adquirit més importància les denominades obligacions subordinades, molt similars a les simples, excepte per l'important matís que s'introdueix en la seva situació jurídica en casos de fallida o concurs, en què se situarien darrere de la resta de creditors i només per davant dels accionistes de l'entitat emissora. Aquest augment més gran del risc implica necessàriament més rendibilitat en aquest tipus de productes.

Obligacions bonificades

Les obligacions bonificades fiscalment existeixen al nostre país des dels anys setanta. Es tracta d'obligacions, emeses per elèctriques i empreses d'autopistes, a les quals es concedeix un benefici fiscal, com veurem en l'apartat corresponent.

També han estat objecte d'especial atenció en els últims temps les denominades participacions preferents, que en realitat combinen alguns aspectes de la renda fixa amb altres de la renda variable. En efecte, es configuren formalment com a participacions en els fons propis de l'entitat (cosa que els assimilaria als títols de renda variable), però es retribueixen a través d'un dividend fix preferent i sense termini de venciment (i això els equipara a la renda fixa). De fet, es podria dir que la seva naturalesa jurídica és la pròpia de la renda variable però que tenen el tractament fiscal de la renda fixa (s'entenen generadores d'interessos en lloc de productores de dividends).

Altres valors de renda fixa

Juntament amb els valors principals que hem assenyalat fins ara, en l'àmbit del deute privat hi ha múltiples modalitats que es poden equiparar als títols de renda fixa. Així, per exemple:

- Les obligacions subordinades especials, que a diferència de la resta de les obligacions no tenen un termini de venciment (poden arribar a ser perpètuas i, per tant, l'entitat no està obligada a reemborsar-ne mai el principal). Així mateix, s'hi preveu el diferiment del pagament d'interessos en cas de pèrdues de l'entitat. I finalment, l'inversor podria arribar a perdre totalment l'import invertit, i els interessos meritats i no pagats, si l'entitat necessita absorbir pèrdues, una vegada exhaurides les reserves i els recursos assimilables al capital (com, per exemple, les participacions preferents). En relació amb l'aplicació de les regles de prelació de crèdits en el marc d'un concurs o fallida, les obligacions subordinades especials se situaran darrere dels deutes subordinats no qualificats com a especials i davant de les participacions preferents.
- Les obligacions convertibles o bescanviables, que són aquelles en què, a voluntat de l'obligacionista i dins d'un termini i unes condicions determinades, poden ser convertides o bescanviades per accions ordinàries o noves de la mateixa societat o altres actius financers emesos per aquesta. Representen la possibilitat per a l'emissor de convertir el deute en capital.
- Les titulitzacions hipotecàries o d'actius, mètode de finançament configurat entorn de la venda o cessió d'actius (presents o futurs) a un tercer que, al seu torn, finança la compra amb l'emissió de valors que es col·loquen entre els inversors.
- Les cèdules hipotecàries, que són valors de renda fixa emesos exclusivament per entitats de crèdit (bancs i caixes) o societats de crèdit hipotecari i la principal peculiaritat de les quals és que estan recolzades de manera global per la cartera de préstecs hipotecaris de l'emissor. Per això, els seus titulars tenen la consideració de creditors singularment privilegiats en relació amb la totalitat dels crèdits hipotecaris.
- Les cèdules territorials, similars a les cèdules hipotecàries, atès que són valors emesos per les entitats de crèdit, però, a diferència d'aquelles, veuen garantits el capital i els interessos pels préstecs i crèdits concedits per l'emissor a les administracions públiques i als organismes públics.

Tingueu-ho en compte

No es poden qualificar com de renda fixa els valors en forma de bons o obligacions indicats, ja que la seva rendibilitat varia en funció d'algun índex de referència.

- A mig camí entre la renda fixa i la variable es troben figures com les obligacions participatives, que són un tipus específic d'obligacions en les quals, a més de garantir als tenidors un interès fix, se'ls confereix el dret a participar en els beneficis de l'entitat emissora en la forma i quantia estipulades en les condicions d'emissió.

1.2. Tributació dels instruments de renda fixa

Com ja hem indicat, els aspectes essencials de la submissió a tributació dels instruments de renda fixa tenen la seu en l'IRPF, ja que generen rendes sotmeses a gravamen. Per això analitzarem en primer lloc la incidència d'aquest impost i posteriorment de manera separada la resta dels tributs.

1.2.1. Impost sobre la renda de les persones físiques

La normativa reguladora de l'IRPF incideix de manera clara en l'obtenció per part de persones físiques residents de rendiments derivats d'inversions en renda fixa. En aquest sentit, la seva llei reguladora determina clarament la subjecció com a rendiments de capital mobiliari de dos tipus de rendes diferents: la derivada dels interessos percebuts com a conseqüència de la titularitat dels valors de renda fixa i la derivada de la transmissió, el bescanvi o l'amortització d'aquests títols. En aquest cas, es considera com a renda subjecta la diferència entre el valor de transmissió, reemborsament, amortització, bescanvi o conversió d'aquests i el seu valor d'adquisició o subscripció (art. 25.2.b LIRPF).

Hem de partir, doncs, del concepte mateix de rendiment del capital. En aquest sentit, la LIRPF utilitza un concepte genèric que posteriorment concreta en l'enumeració de diversos supòsits específics. Amb caràcter general, la Llei disposa que:

«Tenen la consideració de rendiments íntegres del capital la totalitat de les utilitats o contraprestacions, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que provinguin, directament o indirectament, d'elements patrimonials, béns o drets, la titularitat dels quals correspongui al contribuïent i no estiguin afectes a activitats econòmiques efectuades per aquest (art. 21.1 LIRPF).»

No obstant això, el mateix concepte legal és objecte d'una ampliació important, ja que a través del mateix precepte s'estableix la consideració com a guanys o pèrdues patrimonials de les rendes derivades de la transmissió d'elements patrimonials, tret que la mateixa Llei les qualifiqui com a rendiments. I això és precisament el que passa en el supòsit que analitzem.

I ja dins de l'àmbit dels rendiments del capital mobiliari tipificats en la LIRPF, la nostra atenció s'ha de centrar en els que responen a la tipologia de rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis (art. 25.2 LIRPF), en relació amb els quals la norma concreta que:

«Tenen aquesta consideració les contraprestacions de tot tipus, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, com els interessos i qualsevol altra forma de retribució pactada com a remuneració per aquesta cessió, així com les derivades de la transmissió, el reemborsament, l'amortització, el bescanvi o la conversió de qualsevol classe d'actius representatius de la captació i utilització de capitals aliens.»

De manera específica es concreta la inclusió en aquest concepte d'alguns supòsits en què podem encaixar directament les rendes derivades dels diversos productes de renda fixa. En particular, la norma esmenta la contraprestació, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, derivada de comptes en tota classe d'institucions financeres, incloent-hi els basats en operacions sobre actius financers; les rendes derivades d'operacions de cessió temporal d'actius financers amb pacte de recompra i les rendes satisfetes per una entitat financera, com a conseqüència de la transmissió, cessió o transferència, total o parcial, d'un crèdit titularitat d'aquella (art. 25.2.a LIRPF).

Exemple

El Pedro adquireix a la subhasta d'abril de 2015 vint lletres del Tresor a un any per un import de 1.001,50 euros. A més, ha tingut unes despeses com a comissió per l'adquisició de 5 euros per títol. Tenint en compte que el valor nominal de les lletres del Tresor és de 1.000 euros per unitat, determineu el rendiment que obtindrà en el moment de la seva amortització l'abril del 2016.

Atès el nivell dels tipus d'interès en les últimes subhastes a curt termini, situat en negatiu, l'import d'adquisició de les lletres és superior al seu valor d'amortització. D'aquesta manera, el rendiment del capital mobiliari es determina per la diferència entre tots dos:

$$(20 \times 1.000) - (20 \times 1.001,50) = 20.000 - 20.030 = -30 \text{ euros.}$$

Obtindrà un rendiment del capital mobiliari negatiu de -30 euros, del qual, a més, seran deduïbles les despeses de les comissions corresponents ($5 \times 20 = 100$ euros). Per tant, els seus rendiments del capital mobiliari seran de -130 euros.

Quant a la integració d'aquests rendiments en la base imposable de l'impost, s'ha de seguir la mateixa estructura que en tots els altres rendiments, organitzada en tres fases successives: determinació del rendiment íntegre, determinació del rendiment net i aplicació de reduccions.

En relació amb la inclusió com a rendiment íntegre, implica la presa en consideració de l'import total percebut per la inversió en renda fixa, sense atendre les quantitats eventualment retingudes (que formen part de l'import íntegre del rendiment). D'aquesta manera, prendrem com a tal rendiment íntegre:

- En la retribució per la titularitat de la inversió (rendiment directe assimilable als interessos), es pren en consideració l'import total percebut pel contribuent.
- En el cas de transmissió, reemborsament, amortització, bescanvi o conversió de valors, es consigna com a rendiment la diferència entre el valor de transmissió, reemborsament, amortització, bescanvi o conversió d'aquests i el seu valor d'adquisició o subscripció, prenent com a valor de bescanvi o conversió el que correspongui als valors que es rebin i computant per a

la quantificació del rendiment les despeses accessòries d'adquisició i alienació, mentre es justifiquin adequadament.

No obstant això, en relació amb aquest segon tipus de rendiments, la Llei estableix una prevenció per al cas que a través d'aquestes transmissions s'obtinguin rendiments negatius, ja que la seva inclusió es condiciona al fet que el contribuent no hagi adquirit actius homogenis o els adquireixi en els dos mesos anteriors o posteriors a l'operació. En cas contrari, aquests rendiments negatius s'integraran a mesura que es transmetin els actius financers que romanguin en el patrimoni del contribuent.

Exemple

El Mariano és propietari d'unes obligacions d'una empresa elèctrica que ha adquirit per 80.000 euros el mes de gener de l'any X. El 15 d'octubre del mateix any ven aquestes obligacions en el mercat organitzat i obté per elles 65.000 euros. Posteriorment, a principis del mes de desembre, pensa millor la seva decisió i decideix invertir 85.000 euros en altres obligacions de la mateixa empresa. Es planteja en quin moment li compensa fer la inversió.

En principi, amb vista a l'IRPF de l'any X caldria considerar que el contribuent ha obtingut un rendiment del capital mobiliari negatiu per la diferència entre el preu d'adquisició i el preu d'alienació, és a dir, de 15.000 euros. No obstant això, si compra les noves obligacions abans del 15 de desembre, en virtut de la clàusula que comentem, aquest rendiment negatiu no el podrà incloure a la declaració de l'IRPF de l'any X, sinó que haurà d'esperar a l'exercici en què es produeixi l'alienació de les obligacions que adquireixi en aquest moment. No obstant això, si l'adquisició es fa després del 16 de desembre, sí que hi podrà incloure el rendiment negatiu i compensar-lo en l'IRPF del mateix any X.

D'altra banda, en relació amb aquests actius representatius de la captació i utilització de capitals aliens, s'entén que no existeix rendiment del capital mobiliari en les transmissions lucratives d'aquests per causa de mort del contribuent, ni es computa el rendiment del capital mobiliari negatiu derivat de la transmissió lucrativa d'aquells per actes *inter vivos* (art. 25.6 LIRPF). Es tracta d'una mesura introduïda en la reforma de 2014 per a evitar que s'anticipin pèrdues a través de la donació prèvia a una defunció, atesa la no-subjecció dels rendiments negatius produïts en la transmissió *mortis causa*.

Una vegada determinat l'import íntegre del rendiment del capital mobiliari, cal establir el rendiment net. A aquest efecte, s'ha de partir de l'enumeració taxativa de despeses deduïbles, que en el cas que ens ocupa són bàsicament les d'administració i dipòsit dels valors, excloent-ne les despeses de gestió discrecional i individualitzada de carteres d'inversió.

Article 26 LIRPF

1. Per a la determinació del rendiment net, s'han de deduir dels rendiments íntegres exclusivament les despeses següents:

a) Les despeses d'administració i dipòsit de valors negociables. A aquests efectes, es consideren com a despeses d'administració i dipòsit els imports que repercuteixin les empreses de serveis d'inversió, entitats de crèdit o altres entitats financeres que, d'acord amb la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del mercat de valors, tinguin per finalitat retribuir la prestació derivada de la realització per compte dels seus titulars del servei de dipòsit de valors representats en forma de títols o de l'administració de valors representats en anotacions en compte.

No són deduïbles les quanties que comportin la contraprestació d'una gestió discrecional i individualitzada de carteres d'inversió, en què es produeixi una disposició de les inversions efectuades per compte dels titulars d'acord amb els mandats conferits per aquests.

El tercer pas en la determinació de qualsevol rendiment en l'IRPF és l'aplicació eventual de la reducció que sigui procedent per la irregularitat de la renda. En aquest sentit, es preveu (art. 26.2 LIRPF) una reducció del 30% per als rendiments per un import inferior a 300.000 euros amb un període de generació superior a dos anys o que es qualifiquin reglamentàriament com a obtinguts de manera notòriament irregular en el temps, quan, en tots dos casos, s'imputin en un únic període impositiu. No obstant això, aquesta reducció apareix exclusivament prevista per als rendiments que estableix l'art. 25.4 LIRPF, per **la qual cosa no és aplicable** en el supòsit que ens concerneix.

Desaparició del règim transitori

Fins a l'exercici 2014 es va contemplar el dret a l'aplicació de reduccions en aquests rendiments per als contribuents que haguessin contractat actius abans del 20 de gener de 2006. Aquest règim transitori, que no implicava l'aplicació directa de la reducció, sinó un sistema compensatori per la pèrdua del dret a practicar-la, es determinava en la DT 13a. LIRPF, que va ser derogada per la Llei 26/2014, de 27 de novembre. No obstant això, per a l'exercici 2014 es va mantenir a través de la DT 3a. de la Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015. A partir d'aquest exercici ha desaparegut aquesta possibilitat.

Una vegada determinat l'import que s'ha de consignar en l'IRPF per l'obtenció de rendiments derivats dels instruments de renda fixa amb caràcter general, ens hem de referir als aspectes subjectius i temporals de la seva inclusió en l'impost, estudiar com s'integren en la seva base imposable i posteriorment analitzar alguns supòsits específics.

En relació amb l'àmbit subjectiu, el contribuent està obligat a incloure en la seva declaració de l'IRPF aquests rendiments en funció de la titularitat civil dels instruments financers que portin causa. Per tant, en casos de titularitat conjunta o d'inversions de naturalesa de guanys o comuna a tots dos cònjuges s'han de tenir en compte aquestes circumstàncies de conformitat amb les regles generals de titularitat i s'imputaran en funció de la participació en l'element generador de la renda. Com que en aquests casos es tracta de valors representats per anotacions en compte, és especialment aplicable la presumpció de titularitat per qui consti com a tal en el registre comptable corresponent (Reial decret 116/1992, de 14 de febrer, sobre representació de valors per mitjà d'anotacions en compte i compensació i liquidació d'operacions borsàries).

Article 11.3 LIRPF

Els rendiments del capital s'atribueixen als contribuents que siguin titulars dels elements patrimonials, béns o drets de què provenguin aquests rendiments, segons les normes sobre titularitat jurídica aplicables en cada cas i en funció de les proves aportades per aquells o de les descobertes per l'Administració.

Si escau, hi són aplicables les normes sobre titularitat jurídica dels béns i drets que contenen les disposicions reguladores del règim econòmic del matrimoni i els preceptes de

la legislació civil aplicables en cada cas a les relacions patrimonials entre els membres de la família.

La titularitat dels béns i drets que, d'acord amb les disposicions o pactes reguladors del corresponent règim econòmic matrimonial, siguin comuns a tots dos cònjuges s'atribueix a parts iguals a cadascun d'ells, tret que es justifiqui una altra quota de participació.

Quan no resulti degudament acreditada la titularitat dels béns o drets, l'Administració tributària té dret a considerar com a titular qui consti com a tal en un registre fiscal o en altres de caràcter públic.

Des d'una perspectiva temporal, la imputació de la renda s'ha de fer en el període impositiu en què siguin exigibles pel seu perceptor (art. 14.1 LIRPF), sense perjudici de l'aplicació eventual de les regles especials que puguin ser procedents, fonamentalment en els casos d'existència de pronunciament jurisdiccional que decideixi sobre la procedència o la quantia del rendiment o la possible aplicació de la regla específica sobre transmissions amb pagament ajornat.

Article 14.2 LIRPF: Regles especials

a) Quan no s'hagi satisfet la totalitat o part d'una renda, perquè estava pendent de resolució judicial la determinació del dret a la seva percepció o la seva quantia, els imports no satisfets s'imputen al període impositiu en què aquella adquireixi fermesa. [...]

d) En el cas d'operacions a terminis o amb preu ajornat, el contribuïent pot optar per imputar proporcionalment les rendes obtingudes en aquestes operacions, a mesura que es facin exigibles els cobraments corresponents. Es consideren operacions a terminis o amb preu ajornat aquelles el preu de les quals es percebi, totalment o parcialment, mitjançant pagaments successius, sempre que el període transcorregut entre el lliurament o la posada a disposició i el venciment de l'últim termini sigui superior a l'any.

Quan el pagament d'una operació a terminis o amb preu ajornat s'hagi instrumentat, en tot o en part, mitjançant l'emissió d'efectes canviaris i aquests siguin transmesos en ferm abans del seu venciment, la renda s'imputa al període impositiu de la seva transmissió.

En cap cas no tenen aquest tractament, per part del transmissor, les operacions derivades de contractes de rendes vitalícies o temporals. Quan es transmetin béns i drets a canvi d'una renda vitalícia o temporal, el guany o pèrdua patrimonial per part del rendista s'imputa al període impositiu en què es constitueixi la renda.

En relació amb la integració dels rendiments derivats d'actius de renda fixa en la base imposable de l'IRPF s'ha de partir de la qualificació com a rendes de l'estalvi dels rendiments del capital mobiliari que preveuen els apartats 1, 2 i 3 de l'article 25 (art. 46.a LIRPF).

No obstant això, s'ha de tenir present que hi ha la possibilitat que les rendes que ens ocupin es qualifiquin com a renda general i no de l'estalvi, ja que en els supòsits en què hi hagi cessió de capitals propis a una entitat vinculada la norma estableix aquesta conseqüència.

Cessió a una entitat vinculada

En concret, es disposa que «formen part de la renda general els rendiments del capital mobiliari que preveu l'apartat 2 de l'article 25 d'aquesta Llei corresponents a l'excés de l'import dels capitals propis cedits a una entitat vinculada respecte del resultat de multiplicar per tres els fons propis, en la part que correspongui a la participació del contribuïent, d'aquesta última», i s'hi assenyalava que a l'efecte de computar aquest excés, «es

té en consideració l'import dels fons propis de l'entitat vinculada reflectits en el balanç corresponent a l'últim exercici tancat abans de la data de meritació de l'impost i el percentatge de participació del contribuent existent en aquesta data». S'explicita així mateix que en els supòsits en què la vinculació no es defineixi en funció de la relació socis o partícips-entitat, el percentatge de participació que es considera és el 25%.

Exemple

L'Álvaro és soci majoritari de l'entitat La Locura, SA, en la qual té una participació del 45%. El novembre del 2015 percep un import de 7.500 euros en concepte d'interessos per un préstec que va fer a l'entitat el 2012 per un import de 85.000 euros i que s'acabarà d'amortitzar el 2018. En l'últim balanç aprovat de l'entitat (el corresponent al 2014), els fons propis d'aquesta estaven valorats en 60.000 euros. Determineu el tractament d'aquests interessos en l'IRPF de l'Álvaro.

En primer lloc, aquests interessos es qualifiquen com a rendiments del capital mobiliari procedents de la cessió a tercers de capitals propis. No obstant això, com que hi ha una vinculació entre tots dos subjectes, és aplicable la clàusla de l'art. 46.a) LIRPF. D'aquesta manera:

- Rendiment íntegre: 7.500 euros.
- Part del rendiment que s'ha d'integrar en la renda general:
 - $85.000 - [45\%(60.000 \times 3)] = 85.000 - 81.000 = 4.000$
 - $(4.000 / 85.000) \times 100 = 4,71 \%$
 - 4,71% de 7.500 = 353,25 euros que s'han d'integrar en la renda general.
- Part del rendiment que s'ha d'integrar en la renda de l'estalvi (la resta):
 - $7.500 - 353,25 = 7.146,75$ euros.

Sense que sigui procedent fer una anàlisi exhaustiva de la configuració del procés de liquidació de l'impost, hem d'assenyalar que la qualificació dels rendiments que ens ocupen com a renda de l'estalvi (art. 46 LIRPF) implica que, deixant al marge el supòsit excepcional en què hi hagi vinculació, els rendiments derivats de títols de renda fixa s'integren com a renda i es compensen lliurement amb els altres rendiments del capital mobiliari derivats de la participació en fons propis d'entitats, de la cessió de capitals propis a tercers i els procedents d'operacions de capitalització, de contractes d'assegurança de vida o invalidesa i de rendes derivades de la imposició de capitals.

No obstant això, el resultat d'aquesta integració no es pot compensar lliurement amb les restants rendes d'estalvi, integrades pels guanys i pèrdues patrimonials que es deriven de la transmissió d'elements patrimonials (art. 46.b LIRPF), sinó que els imports negatius obtinguts en cadascun d'aquests tipus de rendes de l'estalvi es poden compensar amb els saldos positius de l'altre tipus fins al màxim del 25% d'aquest saldo positiu, i l'excés negatiu queda pendent de compensació, pels seus imports màxims i en el mateix ordre, per als quatre exercicis següents (art. 49 LIRPF).

En la determinació de la base liquidable, l'import consignat en la base imposable de l'estalvi només es pot reduir per insuficiència de base imposable general de l'import de les pensions compensatòries a favor del cònjuge i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades en favor dels fills del contribuent, satis-

fetes totes dues per decisió judicial (art. 50.2 LIRPF). Totes les altres reduccions aplicables sobre la base imposable no tenen transcendència, doncs, sobre la renda de l'estalvi.

En relació amb l'adaptació de l'impost a les circumstàncies personals i familiars, s'ha de tenir present que en principi l'aplicació del mínim personal i familiar actua en relació amb la base liquidable general, per la qual cosa només es pot considerar el mínim personal i familiar com a part de la base liquidable de l'estalvi en el cas d'insuficiència o inexistència de base liquidable general (art. 56.2 LIRPF).

La renda de l'estalvi se sotmetrà a tributació a tipus proporcionals d'acord amb la tarifa establerta per al gravamen estatal i autonòmic. Els tipus són per als primers 6.000 euros, el 9,5% en cada tarifa; dels 6.000,01 als 50.000 euros, al 10,5%, i a partir d'aquest import, a l'11,5%. Això implica, doncs, una tributació d'entre el 19 i el 23% sobre les rendes de l'estalvi (art. 66 i 76 LIRPF).

A partir d'aquest punt ja no hi ha especialitats en la liquidació del tribut que es puguin referir als rendiments que ens ocupen, ja que una vegada aplicades les tarifes i obtingudes les quotes íntegres estatal i autonòmica, només escau l'aplicació de les deduccions en els percentatges corresponents en cadascuna i, una vegada sumades les quotes líquides estatal i autonòmica, l'aplicació de les deduccions per doble imposició internacional, per transparència fiscal internacional i imputació de drets d'imatge i les retencions i ingressos a compte. Posteriorment, si escau, s'hi aplica les deduccions per maternitat i per família nombrosa o per persones amb discapacitat a càrrec i es posa fi a la liquidació de l'impost (art. 67 a 70, 77 i 79 a 81 bis LIRPF).

No obstant això, com hem avançat, hi ha algunes normes específiques sobre la quantificació i compensació de rendiments. En concret, es tracta de les normes dedicades als rendiments derivats de les obligacions subordinades i les participacions preferents (DA 39a. i DA 44a. LIRPF).

El règim establert per a aquest tipus de rendiments es va introduir a través de dues modificacions efectuades mitjançant un decret llei. En concret, el Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, va introduir la DT 39a., en la qual s'estableixen normes especials d'integració i compensació de rendes negatives derivades de deute subordinat o de participacions preferents generades abans de l'1 de gener de 2015. Per la seva banda, el Reial decret llei 6/2015, de 14 de maig, pel qual es modifica la Llei 55/2007, de 28 de desembre, del cinema, es concedeixen diversos crèdits extraordinaris i suplementos de crèdits al pres-

supost de l'Estat i s'adopten altres mesures de caràcter tributari, va introduir la DT 44a., per la qual s'estableixen regles especials de quantificació de rendes derivades de deute subordinat o de participacions preferents.

La DT 44a. ha atorgat als contribuents una opció en la quantificació del rendiment del capital mobiliari derivat d'obligacions subordinades o participacions preferents que percebin compensacions a partir de l'1 de gener de 2013. En concret, aquests contribuents poden optar entre dues formes de quantificació:

- Poden computar un únic rendiment del capital mobiliari, generalment negatiu, per la diferència entre la compensació percebuda pel contribuent i la inversió efectuada, i deixar sense efectes fiscals les operacions intermèdies de recompra i subscripció o bescanvi de valors, i, si escau, la transmissió dels valors rebuts. A aquests efectes, la compensació s'incrementa en l'import rebut per la transmissió dels valors o, si no s'han transmès, en l'import de la valoració donada a aquests per a computar la compensació. Així mateix, les retencions sobre les compensacions que s'hagin practicat abans del 15 de maig de 2015 s'entenen correctament efectuades. Com a conseqüència d'això perden efectes tributaris les eventuals recompres i subscripcions o bescanvis i la transmissió dels títols bescanviats. Això implica, lògicament, la possibilitat d'haver de presentar una autoliquidació complementària; en aquest cas, no implica sanció, ni interessos de demora ni recàrrecs. Aquesta autoliquidació s'ha de presentar entre la data de l'acord i els tres mesos següents a la finalització del termini de presentació de l'autoliquidació en què s'imputin les compensacions.
- Poden aplicar el tractament fiscal que sigui procedent d'acord amb a les normes generals de l'impost (rendiment del capital mobiliari o guany patrimonial eventual si en algun moment es va produir un bescanvi per accions i aquestes es van alienar).

Per la seva banda, la DT 39a. ha establert un règim d'integració i compensació de rendes d'acord amb els paràmetres següents:

- Es facilita la compensació dels saldos negatius de qualsevol dels dos components de la base imposable de l'estalvi sempre que procedeixin de rendiments negatius derivats de participacions preferents o deute subordinat, o bé d'altres valors rebuts en substitució d'aquestes o pèrdues patrimonials derivades de la transmissió de valors que s'hagin rebut en substitució de participacions preferents o deute subordinat.
- A aquest efecte es permet que la part dels saldos negatius de qualsevol dels dos components de la base imposable de l'estalvi que procedeixi d'aquestes rendes (preferents i subordinada) es puguin compensar amb el saldo de l'altre component de la base imposable de l'estalvi, quan aquest sigui positiu.
- Si després d'aquestes compensacions queda saldo negatiu, el seu import es pot compensar amb el mateix procediment en els quatre exercicis següents.
- Per a permetre la màxima compensació possible en el cas que aquests rendiments o pèrdues derivats de deute subordinat o participacions preferents concorrin amb altres rendiments negatius o pèrdues d'una altra naturalesa, s'entén que el procés de compensació general previst en l'article 49.1 afecta en primer lloc aquestes últimes rendes, de manera que es possibilita que el nou procediment afecti el màxim volum possible de rendes negatives.

Per a concloure l'anàlisi de la incidència en l'IRPF dels rendiments derivats d'actius financers de renda fixa només ens resta prendre en consideració les normes que regulen la submissió d'aquests rendiments a retenció (art. 99 a 101 LIRPF i art. 90 a 94 RIRPF).

Amb caràcter general s'estableix l'obligació de practicar retenció sobre els rendiments del capital mobiliari (art. 75 RIRP, concretant la previsió de l'art. 99 LIRPF). No obstant això, hi ha particularitats i excepcions molt diverses en el compliment d'aquesta obligació legal.

En primer lloc, abans d'entrar en el règim específic, hem de tenir en compte que la norma reglamentària estableix una diferenciació important quant a l'obligació de retenir entre els actius financers amb un rendiment implícit i els que tinguin un rendiment explícit, incloent-hi també una referència als actius amb un rendiment mixt, si bé posteriorment procedeix a equiparar-los amb algun dels altres dos tipus.

Així, una vegada establerta la consideració d'actius financers dels valors negociables representatius de la captació i utilització de capitals aliens, independentment de la manera com es documentin, distingeix:

1) Actius financers amb **rendiment implícit**, que són aquells en què el rendiment es genera mitjançant diferència entre l'import satisfet en l'emissió, primera col·locació o endós i el compromès a reemborsar al venciment de les operacions el rendiment de les quals es fixi, totalment o parcialment, de manera implícita, a través de qualssevol valors mobiliaris utilitzats per a la captació de recursos aliens.

Actius financers amb rendiment implícit

En aquest sentit, s'hi inclouen com a rendiments implícits les primes d'emissió, amortització o reemborsament. També es considera com a actiu financer amb rendiment implícit qualsevol instrument de gir, encara que s'origini en operacions comercials, a partir del moment en què s'endossi o es transmeti, tret que l'endós o la cessió es faci com a pagament d'un crèdit de proveïdors o subministradors. No obstant això, s'exclouen del concepte de rendiment implícit les bonificacions o primes de col·locació, girades sobre el preu d'emissió, sempre que s'enquadrin dins de les pràctiques de mercat i que constitueixin un ingrés íntegrament per al mediador, intermediari o col·locador financer, que actuï en l'emissió i posada en circulació dels actius financers regulats en aquesta norma.

2) Actius financers amb **rendiment explícit** són els que generen interessos i qualsevol altra forma de retribució pactada com a contraprestació a la cessió a tercers de capitals propis i que no estigui compresa en el concepte de rendiments implícits en els termes assenyalats.

Observació

A aquests efectes, respecte de les emissions d'actius financers amb rendiment variable o flotant, es pren com a interès efectiu de l'operació la seva taxa de rendiment intern, i únicament es consideren els rendiments de naturalesa explícita i calculada, si escau, amb referència a la valoració inicial del paràmetre respecte del qual es fixi periòdicament l'import definitiu dels rendiments meritats.

En relació amb els actius financers amb **rendiment mixt**, segueixen el règim dels actius financers amb rendiment explícit quan l'efectiu anual que produeixin d'aquesta naturalesa sigui igual o superior al tipus de referència vigent en el moment de l'emissió, encara que en les condicions d'emissió, amortització

o reemborsament s'hagi fixat, de manera implícita, un altre rendiment addicional. Aquest tipus de referència és, durant cada trimestre natural, el 80% (o el 40% si es tracta de deute públic amb rendiment mixt, els cupons i l'import d'amortització del qual es calculen amb referència a un índex de preus) del tipus efectiu corresponent al preu mitjà ponderat arrodonit que hagi resultat en l'última subhasta del trimestre precedent corresponent a bons de l'Estat a tres anys, si es tracta d'actius financers amb un termini igual o inferior a quatre anys; a bons de l'Estat a cinc anys, si es tracta d'actius financers amb un termini superior a quatre anys però igual o inferior a set, i a obligacions de l'Estat a deu, quinze o trenta anys, si es tracta d'actius amb un termini superior. En cas que no es pugui determinar el tipus de referència per a algun termini, és aplicable el del termini més proper al de l'emissió planejada.

Partint d'aquestes distincions, i abans d'entrar en el règim concret de les retencions, s'han d'assenyalar els supòsits exclosos de retenció en l'àmbit que ens ocupa. Així, el text legal (art. 99.3 LIRPF) només determina que no se sotmeten a retenció els rendiments derivats de les lletres del Tresor i de la transmissió, el bescanvi o l'amortització dels valors de deute públic que abans de l'1 de gener de 1999 no estiguessin subjectes a retenció, si bé habilita el reglament per a eximir altres rendes de l'obligació de retenir o d'ingressar a compte.

I la norma reglamentària determina la inexistència de l'obligació de retenir en els supòsits següents (art. 75.3 RIRPF):

1) Els rendiments dels valors emesos pel Banc d'Espanya que constitueixen un instrument regulador d'intervenció en el mercat monetari i els rendiments de les lletres del Tresor.

No obstant això, les entitats de crèdit i altres institucions financeres que formalitzin amb els seus clients contractes de comptes basats en operacions sobre lletres del Tresor estan obligades a retenir respecte dels rendiments obtinguts pels titulars dels comptes esmentats.

2) Els rendiments derivats de la transmissió o el reemborsament d'actius financers amb rendiment explícit, sempre que estiguin representats mitjançant anotacions en compte i es negociïn en un mercat secundari oficial de valors espanyol. No obstant això, es preveuen dues especialitats en aquest supòsit, de manera que:

- Les entitats financeres que intervinguin en la transmissió, amortització o reemborsament d'aquests actius financers estan obligades a calcular el rendiment imputable al titular del valor i informar-ne tant el titular com l'Administració tributària, a la qual, així mateix, han de proporcionar les dades corresponents a les persones que intervinguin en aquestes operacions.

- Les entitats de crèdit i altres institucions financeres que formalitzin amb els seus clients contractes de comptes basats en operacions sobre aquests valors estan obligades a retenir respecte dels rendiments obtinguts pels titulars dels comptes esmentats.

A més, com a excepció important en aquest punt, s'estableix la submissió a retenció dels casos de l'operació coneguda com a «rentat de cupó». Es tracta de supòsits en els quals es transmet un títol amb rendiment explícit en un moment proper al venciment del cupó, i el transmissor obté un import equivalent al valor del títol més el del cupó, avançant la rendibilitat d'aquest. D'aquesta manera, el transmissor no estaria sotmès a retenció, en virtut de l'exclusió a la qual ens acabem de referir, mentre que si hagués esperat al venciment del cupó, hauria obtingut una renda sotmesa a retenció. Per a evitar aquesta operació, el RIRPF ha fixat que queda subjecta a retenció la part del preu que equivalgui al cupó corregut en les transmissions d'actius financers efectuades dins dels trenta dies immediatament anteriors al venciment del cupó, quan l'adquirent sigui una persona o entitat no resident en territori espanyol o sigui subjecte passiu de l'IS i els rendiments explícits derivats dels valors transmesos estiguin exceptuats de l'obligació de retenir en relació amb l'adquirent.

La resta de les rendes obtingudes a través d'instruments de renda fixa estan sotmeses a retenció, i a més s'estableixen tot un seguit de cauteles quant a les rendes derivades de la transmissió, el bescanvi o l'amortització d'actius amb rendiment implícit, en què es fixa l'obligació d'intervenció d'entitats financeres o fedataris públics amb la finalitat de dotar de control el mecanisme de la retenció (art. 92 RIRPF).

Quant a l'obligació de retenir, els subjectes actius de la qual són fixats de manera genèrica per la llei, el reglament especifica –més enllà del mer concepte de pagador de les rendes sotmeses a retenció– que en les operacions sobre actius financers estan obligats a retenir (art. 99 LIRPF i art. 76.2 RIRPF):

- En les transmissions de valors del deute de l'Estat, ha de practicar la retenció l'entitat gestora del mercat de deute públic en anotacions que intervingui en la transmissió.
- En els rendiments obtinguts en l'amortització o reemborsament d'actius financers, la persona o l'entitat emissora, tret que la materialització d'aquestes operacions s'encarregui a una entitat financera, cas en què aquesta és l'obligada a retenir.
- En el cas d'instruments de gir convertits després de la seva emissió en actius financers, al seu venciment està obligat a retenir el fedatari públic o la institució financera que intervingui en la seva presentació al cobrament.
- En els rendiments obtinguts en la transmissió d'actius financers, inclosos els instruments de gir convertits després de la seva emissió en actius finan-

cers, quan es canalitzi a través d'una o diverses institucions financeres, el banc, la caixa o l'entitat financera que actuï per compte del transmissor (que és la que rebí d'aquest transmissor l'ordre de venda dels actius financers).

- En els altres casos, el fedatari públic que obligatòriament ha d'intervenir en l'operació.

L'obligació de retenir neix amb caràcter general en el moment de l'exigibilitat dels rendiments o en el del seu pagament o lliurament si és anterior. Aquesta exigibilitat es desvincula de la reclamació efectiva pel seu perceptor o del cobrament efectiu. En concret, s'estableix que es consideren exigibles els interessos en les dates de venciment assenyalades en l'escriptura o contracte per a la seva liquidació o cobrament, o quan d'una altra manera es reconeguin en compte, encara que el perceptor no en reclami el cobrament o els rendiments s'acumulin al principal de l'operació.

En el cas de rendiments del capital mobiliari derivats de la transmissió, l'amortització o el reemborsament d'actius financers, l'obligació de retenir neix en el moment de la transmissió, l'amortització o el reemborsament, i s'ha de practicar la retenció en la data en què es formalitzi la transmissió, independentment de les condicions de cobrament pactades.

Finalment, ens hem de referir a l'import de la retenció, que s'obté aplicant el tipus de retenció a la base de retenció. Es pren com a base de retenció, amb caràcter general, la contraprestació íntegra exigible o satisfeta (rendibilitat del títol). Per la seva banda, en els supòsits d'amortització, reemborsament o transmissió d'actius financers, la base de retenció és la determinada per la diferència positiva entre el valor d'amortització, el reemborsament o la transmissió i el valor d'adquisició o subscripció d'aquests actius, prenent com a valor d'adquisició el que consti en la certificació acreditativa de l'adquisició, sense que a aquests efectes es minorin les despeses accessòries a l'operació. Finalment, en els supòsits de rentat de cupó que originen l'obligació de retenir, constitueix la base de retenció la part del preu que equivalgui al cupó corregut del valor transmès.

El tipus de retenció aplicable als rendiments del capital mobiliari és en tot cas del 19%. Aquest percentatge es redueix a la meitat quan es tracti de rendiments que tinguin dret a la deducció en la quota que preveu l'article 68.4 LIRPF procedents de societats que operin efectivament i materialment a Ceuta o Melilla (art. 101.4 LIRPF i 90.1 RIRPF).

El tipus de retenció és molt inferior en el cas de les obligacions bonificades, encara subsistents en el nostre ordenament. Es tracta d'actius emesos per empreses elèctriques o concessionàries d'autopistes i que gaudeixen d'una boni-

ficació del 95% sobre les retencions a compte de l'IRPF, però els obligacionistes poden deduir de la quota corresponent a aquest impost l'import que correspondria a la retenció íntegra dels interessos bruts satisfets (DT 6a. LIS).

1.2.2. Altres tributs

Encara que el tractament en l'IRPF dels productes de renda fixa assoleix molta més transcendència, aquests productes també presenten conseqüències en la resta dels impostos integrants del sistema tributari.

D'una banda, si el subscriptor del valor de què es tracti és una persona jurídica o entitat resident i per això sotmesa a l'IS o una persona física, jurídica o entitat no resident sotmesa a l'IRNR, és en l'àmbit d'aquests impostos en què se sotmetrà a tributació la rendibilitat derivada del títol de renda fixa.

En l'àmbit de l'IS s'ha de partir d'una diferència essencial amb l'IRPF, que és el caràcter sintètic d'aquest enfront de la naturalesa analítica de l'IRPF. D'aquesta manera, en l'IS les rendes s'integren conjuntament a la base imposable, a través de la remissió a la comptabilitat, sense discriminar-les en funció del seu origen i, per tant, sense necessitat de cap especificació. Mentre els interessos (rendibilitat) o el producte de la transmissió, el bescanvi o l'amortització de valors estiguin integrats en la comptabilitat de l'entitat, se sotmetran directament a l'impost, amb l'única particularitat dels ajustos que escaigui dur a terme (art. 10.3 LIS).

En relació amb aquests ajustos, s'ha d'assenyalar que la LIS vigent ha suprimit la tradicional deduïbilitat de les pèrdues per deterioració de valors representatius de deute admesos a cotització. L'actual text legal resulta meridià en l'afirmació de la no-deduïbilitat de les pèrdues per deterioració dels valors representatius de deute (art. 13.2 LIS). Per tant, qualsevol dotació que es faci comptablement per a preveure aquestes deterioracions donarà lloc a un ajust positiu en la base imposable de l'IS. No obstant això, aquestes pèrdues per deterioració sí que són deduïbles en els termes i en les condicions que estableix la normativa sobre reversió (art. 20 LIS), de manera que cal dir que les deterioracions comptabilitzades que no han estat deduïbles produeixen una valoració comptable inferior al valor fiscal i, en el moment en què es transmetin, revertirà la despesa comptable per deterioració que no va ser deduïble.

Règim transitori

No obstant això, atès el caràcter de deduïble existent en la normativa anterior, s'ha establert un règim transitori d'acord amb el qual la reversió de les pèrdues per deterioració de valors representatius de deute que hagin resultat fiscalment deduïbles en períodes impositius iniciats abans de l'1 de gener de 2015 s'integraran en la base imposable de l'IS del període impositiu en què es produeixi la recuperació del seu valor en l'àmbit comptable (DT 15a. LIS).

A més, en l'àmbit dels grups de societats també es preveu una cautela relativa a la deduïbilitat de les pèrdues derivades de la transmissió de valors representatius de deute, consistent en un diferiment en la seva imputació, ja que les rendes negatives generades amb la seva transmissió quan l'adquirent sigui una entitat del mateix grup de societats segons els criteris establerts en la normativa mercantil, independentment de la seva residència i de l'obligació de consolidar comptes, només s'imputen en el període impositiu en què aquests elements patrimonials siguin donats de baixa en el balanç de l'entitat adquirent, siguin transmesos a tercers aliens al grup de societats esmentat, o bé quan l'entitat transmissora o l'adquirent deixin de formar part del mateix grup (art. 11.9 LIS).

En relació amb les retencions, la normativa de l'IS (art. 128 i 129 LIS i art. 61 i seg. RIS) reproduceix pràcticament amb els mateixos termes els preceptes que hem analitzat per a l'IRPE, de manera que el naixement de l'obligació, les rendes excloses de retenció, els imports d'aquestes i els subjectes obligats a practicar-les coincideixen en tots dos impostos. Així doncs, és procedent destacar l'exclusió de l'obligació de retenir en les rendes derivades de les lletres del Tresor i en els rendiments obtinguts per interessos o transmissió de valors representats per anotacions en compte i negociats en mercats oficials, a excepció de les operacions de rentat de cupó. Tampoc no se sotmeten a retenció les rendes obtingudes pels contribuents de l'IS procedents de deute emès per les administracions públiques de països de l'OCDE i actius financers negociats en mercats organitzats d'aquests països.

En cas que les rendes que ens ocupen siguin obtingudes per una persona física o jurídica o una entitat que no sigui resident en territori espanyol el gravamen procedent és l'IRNR en cas que la renda s'entengui obtinguda en territori espanyol.

Tingueu-ho en compte

La possible aplicació de l'IRNR queda supeditada en tot cas al que puguin disposar les normes convencionals existents per a evitar la doble imposició entre el país de residència del perceptor dels rendiments i Espanya.

A aquest efecte, la normativa de l'impost determina que s'entenen obtinguts en territori espanyol els interessos i altres rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis satisfets per persones o entitats residents en territori espanyol, o per establiments permanents situats en aquest, o que retribueixin prestacions de capital utilitzades en territori espanyol. Per tant, el criteri de subjecció a l'impost és, o bé la residència del pagador dels rendiments en territori espanyol, o bé la utilització de la prestació en aquest territori (art. 13.1.f.2n. LIRNR).

Establerta la subjecció de les rendes a l'IRNR, s'ha de tenir present que en la seva regulació hi ha diversos beneficis fiscals vinculats a la inversió estrangera i que pretenen exonerar de tributació aquestes inversions.

Les exempcions aplicables en l'àmbit dels títols representatius de renda fixa són (art. 14.c, d, e, i LIRNR):

- Els interessos i altres rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis obtinguts sense mediació d'establiment permanent, per residents en un altre estat membre de la Unió Europea o per establiments permanents d'aquests residents situats en un altre estat membre de la Unió Europea.
- Els rendiments derivats del deute públic, obtinguts sense mediació d'un establiment permanent a Espanya.
- Les rendes derivades de valors emesos a Espanya per persones físiques o entitats no residents sense la mediació d'un establiment permanent, sigui quin sigui el lloc de residència de les institucions financeres que actuïn com a agents de pagament o intervinguin en l'emissió o transmissió dels valors. No obstant això, quan el titular dels valors sigui un establiment permanent en territori espanyol, les rendes queden subjectes a l'impost i són objecte de retenció a compte, que practica la institució financera resident que actuï com a dipositària dels valors.
- Les rendes derivades de les transmissions de valors efectuades en algun dels mercats secundaris oficials de valors espanyols, obtingudes per persones físiques o entitats no residents sense la mediació d'un establiment permanent en territori espanyol, que siguin residents en un estat que tingui subscript amb Espanya un conveni per a evitar la doble imposició amb clàusula d'intercanvi d'informació.

Al marge d'aquests supòsits, les rendes obtingudes per no residents i que s'hagin de sotmetre a l'impost espanyol en virtut del que es derivi dels convenis internacionals queden plenament subjectes en alguna de les dues modalitats. Així, si el contribuïent no resident obté la renda per mitjà d'un establiment permanent, hi són aplicables per remissió pràcticament totes les normes de l'IS, mentre que si no té aquest establiment, la qualificació i quantificació de les normes s'han de fer d'acord amb la normativa pròpia de l'IRPE, tot i que es produeix una meritació per cada percepció de renda i l'impost s'ha de satisfer a través del sistema de retenció en la font, per la qual cosa el pagador ha de retenir un import equivalent a la quota tributària, que s'obté per aplicació a la renda obtinguda (sense minoracions) del tipus de gravamen establert, que, per als interessos i altres rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis, es fixa en el 19%, tret que de l'aplicació del conveni per a evitar la doble imposició aplicable es dedueixi un tipus inferior (art. 31 i 25.f LIRNR).

Al marge dels tributs sobre la renda, els actius de renda fixa també són objecte de la tributació patrimonial.

Començant per l'IP, s'ha de ressenyar que és prevista de nou la supressió del gravamen amb efectes de l'1 de gener de 2017, ja que des d'aquesta data es preveu una bonificació del 100% de la seva quota. Mentrestant, la Llei inclou els títols que ens ocupen entre les seves normes de valoració (art. 13 i 14 LIP), i distingeix dos supòsits diferents:

- Els valors representatius de la cessió a tercers de capitals propis negociats en mercats organitzats es computen segons el seu valor de negociació mitjana del quart trimestre de cada any, sigui quina sigui la seva denominació, la seva representació i la naturalesa dels rendiments obtinguts. A més, s'estableix que a aquests efectes el Ministeri d'Economia i Hisenda publicarà anualment la relació de valors que es negociïn a la borsa, amb la seva cotització mitjana corresponent al quart trimestre de cada any.
- Per la seva banda, la resta de valors representatius de la cessió a tercers de capitals propis es valoren pel seu nominal, incloses, si escau, les primes d'amortització o reemborsament, sigui quina sigui la seva denominació, la seva representació i la naturalesa dels rendiments obtinguts.

Atès el caràcter general de norma de valoració del que disposa l'IP, el valor assignat d'acord amb les regles que s'acaben d'esmentar es pot considerar com a valor a efectes d'altres tributs, i especialment com a valor a declarar per a l'exclusió de sancions en el cas de l'ISD (art. 40.7 RISD). Precisament a efectes d'aquest impost no hi ha cap referència específica sobre la subjecció dels títols dels quals parlem en aquest apartat. No obstant això, s'han de posar de manifest algunes normes que poden incidir en la submissió d'aquests a l'ISD.

Així, d'una banda, quan en una transmissió hereditària hi ha valors representatius de la cessió a tercers de capitals propis, podrien ser aplicables les prevencions tendents a evitar la transmissió dels béns sense garantir la subjecció prèvia a l'impost. En aquest sentit, s'estableix la qualificació com a responsables subsidiaris del pagament de l'impost de les entitats financeres o intermediaris en les transmissions de valors quan procedeixin al lliurament d'aquests valors amb caràcter previ al pagament del mateix tribut, i sempre tret que el lliurament de diners o la transmissió dels valors es faci amb la finalitat de satisfer l'impost i es concreti en un xec bancari expedit a nom de l'Administració creditora d'aquest (art. 8.1.a i c LISD).

També s'ha de tenir en compte que una de les normes de recomposició del cabal hereditari (addició de béns a l'herència, art. 11.1.d LISD) es concreta en l'existència de valors en aquest. En efecte, es consideren part del cabal hereditari els valors i efectes dipositats i els resguards dels quals s'hagin endossat, si

abans de la defunció de l'endossant aquells no s'han retirat o no s'ha pres nota de l'endós en els llibres del dipositari, i els valors nominatius que hagin estat igualment objecte d'endós, si la transferència no s'ha fet constar en els llibres de l'entitat emissora també abans de la defunció del causant. Aquesta norma pot implicar que si l'adquirent o endossatari no és hereu, es passi a considerar com a legatari a l'efecte de l'ISD.

Exclusió de la presumpció

Aquesta presumpció no tindrà lloc quan consti d'una manera suficient que el preu o equivalència del valor dels béns o efectes transmesos s'ha incorporat al patrimoni del venedor o cedent i consta en l'inventari de la seva herència, que s'ha de tenir en compte per a la liquidació de l'impost, o si es justifica suficientment que la retirada de valors o efectes o la presa de nota l'endós no s'ha pogut verificar abans de la defunció del causant per causes independents de la voluntat d'aquest i de l'endossatari. En tot cas, si es desvirtua aquesta presumpció, es podria incórrer en algun dels altres supòsits d'addició de béns que regula la LISD.

Finalment, hem de fer referència a la tributació sobre el tràfic de béns, ja sigui civil (ITPAJD) o mercantil (IVA).

En l'ITPAJD hem de tenir en compte aspectes molt diversos. D'una banda, en la modalitat que grava les transmissions patrimonials oneroses, tenim dues possibles figures en les quals encaixar els títols de renda fixa: d'una banda, la constitució de préstecs i, de l'altra, i molt més evident, la transmissió de valors. No obstant això, la majoria dels supòsits subjectes a aquest impost ho estan en la seva modalitat exempta.

En relació amb els préstecs (art. 7, 8, 10, 11 i 45.I.B.15è. TRLITPAJD), la normativa estableix que la seva constitució està subjecta. El prestatari hi queda obligat en condició de contribuent i com a base imposable s'estableix el capital de l'operació i com a tipus de gravamen l'1%. No obstant això, la norma preveu, entre les seves disposicions generals, l'exempció dels dipòsits en efectiu i els préstecs, sigui quina sigui la manera com s'instrumentin, fins i tot els representats per pagarés, bons, obligacions i títols anàlegs. L'exempció s'estén a la transmissió posterior dels títols que documentin el dipòsit o el préstec. Per tant, fins i tot estant aquest concepte subjecte a imposició, no es produeix la tributació efectiva per aquest.

En relació amb la transmissió de valors (art. 7, 8, 10.2.g, 12.3 i 45.I.B.9è. TRLITPAJD), evidentment subjectes com a transmissions patrimonials de béns mòbils, s'estableix com a base imposable, en els supòsits de valors que es negociïn en un mercat secundari oficial, el valor de cotització del dia en què tingui lloc l'adquisició o, si no, la del primer dia immediat anterior en què s'hagin negociat, dins del trimestre immediat precedent. La resta de valors se sotmeten en funció del seu valor real. A tots ells s'aplica un gravamen d'acord amb

una escala. No obstant això, també aquestes transmissions n'estan exemptes, independentment que es tracti de valors admesos o no a negociació en un mercat secundari oficial.

També s'ha de ressenyar que estan exclosos de presentació davant l'oficina liquidadora els documents pels quals es formalitzi la transmissió d'efectes públics, accions, obligacions i valors negociables de tota classe, intervinguts per corredors oficials de comerç i per societats i agències de valors (art. 54.2.a TRLITPAJD).

Finalment, quant a la modalitat d'actes jurídics documentats, aplicable tant a actes sotmesos a la modalitat de transmissions patrimonials oneroses com a l'IVA, s'ha d'esmentar que es preveu la subjecció en l'àmbit dels documents mercantils (art. 33, 34, 36, 37 i 45.I.B15è. TRLITPAJD) dels pagarés, bons, obligacions i altres títols anàlegs emesos en sèrie, per un termini no superior a divuit mesos, representatius de capitals aliens pels quals se satisfaci una contraprestació establerta per diferència entre l'import satisfet per l'emissió i el compromès a reemborsar al venciment, és a dir, que tinguin un rendiment implícit. Són subjectes passius les entitats que l'expedeixin i es pren com a base imposable l'import del capital que l'emissora es compromet a reemborsar. El tipus de gravamen serà del 3 per mil o fracció. No obstant això, també aquesta modalitat gaudeix d'exempció en la norma, de manera que finalment no hi ha una tributació efectiva per aquest.

Finalment, ens hem de referir a l'IVA, si bé per regla general en aquest impost les operacions financeres es consideren exemptes.

Entre les exempcions que es poden referir de manera més directa als títols de renda fixa, podem esmentar les següents (art. 20.u. 18è. c, d, e, f, k, l i m LIVA):

- La concessió de crèdits i préstecs en diners, sigui quina sigui la forma en què s'instrumenti, fins i tot mitjançant efectes financers o títols d'una altra naturalesa.
- Les altres operacions, inclosa la gestió, relatives a préstecs o crèdits efectuats pels qui els van concedir en tot o en part, excloent d'aquest àmbit els serveis prestats als altres prestadors en els préstecs sindicats. Això implica, per tant, que les operacions referides a préstecs o crèdits efectuades per un tercer sí que estarien subjectes a l'IVA.
- La transmissió de préstecs o crèdits i de manera específica les operacions de permuta financera.
- La prestació de fiances, avals, caucions i altres garanties reals o personals, i l'emissió, avís, confirmació i altres operacions relatives als crèdits docu-

mentaris. Aquesta exempció inclou també la gestió de garanties de préstecs o crèdits efectuades pels qui van concedir els préstecs o crèdits garantits o les mateixes garanties, però no l'efectuada per tercers.

- Els serveis i operacions, exceptuant-ne el dipòsit i la gestió, relatius, obligacions i altres valors, llevat d'excepcions que no són predicables dels títols de renda fixa, en la mesura que es tracta de títols representatius de mercaderies o que atorguen la propietat sobre béns immobles. Així mateix, i amb les mateixes excepcions, n'estan exempts la transmissió d'aquests valors i els serveis relacionats amb ella, fins i tot per causa de la seva emissió o amortització.
- La mediació en les operacions exemptes no efectuades en l'exercici d'activitats empresarials o professionals. Aquesta exempció inclou els serveis de mediació en la transmissió o en la col·locació en el mercat de dipòsits, de préstecs en efectiu o de valors, efectuats per compte de les seves entitats emissores, dels seus titulars o d'altres intermediaris, inclosos els casos en què intervingui l'assegurament d'aquestes operacions.

2. Operacions bancàries

La segona part del primer mòdul de l'assignatura es refereix a les operacions bancàries. Hi analitzarem bàsicament les actuacions dutes a terme per entitats de crèdit o amb entitats de crèdit i que es caracteritzen pel fet de ser instruments d'inversió típics. Per tant, no analitzarem totes les activitats efectuades en el marc de l'activitat de les entitats financeres, sinó només les que serveixen a la inversió i no són objecte d'altres tòpics d'aquesta assignatura.

Evidentment, les entitats creditícies solen emetre i actuar com a intermediàries en la negociació de títols i valors, intervenen en el mercat de les assegurances, dels instruments de previsió, etc. Tots aquests aspectes són objecte d'atenció en altres punts d'aquests materials.

2.1. Concepte i classes

Podem definir, en una primera aproximació, les operacions bancàries com a negocis generalment de tipus contractual entre una persona particular (física o jurídica) i una entitat financera com a conseqüència i en el marc del desenvolupament de l'activitat típica d'aquesta última. Aquestes operacions s'han classificat tradicionalment en dos grans tipus en funció que l'entitat financera assumeixi una posició creditora (operacions bancàries actives o de finançament) o deutora (operacions bancàries passives o de dipòsit). Juntament amb aquestes operacions s'han esmentat també habitualment les denominades operacions bancàries neutres, en què les entitats bancàries presten serveis o duen a terme activitats al marge d'una relació crèdit-deute (en serien exemples la guarda de valors, els serveis de caixes de seguretat, etc.).

Des del punt de vista d'aquesta assignatura, quant a operacions financeres, només tenen interès les operacions actives i les operacions passives.

En les **operacions bancàries actives** o de finançament, un intermediari financer fa una operació d'inversió o risc (l'entitat bancària concedeix crèdit al client). En altres paraules, són les operacions mitjançant les quals les entitats concedeixen als seus clients sumes dineràries o disponibilitat per a obtenir-les amb càrrec als dipòsits rebuts o als seus propis recursos financers. Les més típiques són els préstecs, els crèdits i els descomptes bancaris, si bé hi ha modalitats molt diverses.

1) **Préstecs:** es tracta de contractes (de naturalesa real) mitjançant els quals l'entitat financera lliura una determinada quantitat de diners a un client, amb garantia o sense, i aquest queda obligat a la restitució del capital i dels corresponents interessos remuneratoris en els terminis i les formes que determini el contracte.

Classes de préstecs

Hi ha una tipologia de préstecs variada, si bé tots comparteixen les característiques generals que hem assenyalat i, per tant, també el seu tractament tributari, almenys en el que és essencial. Com a exemples d'aquesta prolixa casuística, es poden esmentar el préstec simple, el préstec amb termes amortitzadors constants postpagables, el préstec amortitzat per quotes constants, el préstec amb termes amortitzadors creixents en progressió geomètrica, els préstecs amb interessos anticipats, els préstecs amb termes amortitzadors constants prepagables, els préstecs indexables i els préstecs hipotecaris.

2) **Crèdits:** són contractes (de naturalesa consensual) en què l'entitat financera posa a disposició del client una determinada quantitat de diners (que actua com a límit) durant un període de temps determinat. El client disposa dels diners segons les seves necessitats i s'obliga a la devolució de les quantitats utilitzades, al pagament dels corresponents interessos remuneratoris i de les comissions que estableixi el contracte.

Observació

A diferència del préstec, en el crèdit no hi ha un lliurament immediat d'una quantitat, sinó la fixació d'uns límits quantitatius i temporals de disponibilitat de diners.

El crèdit s'adapta específicament a les situacions de clients les necessitats de finançament dels quals no són prèviament conegudes o experimenten variacions.

3) **Descomptes:** són operacions per mitjà de les quals una entitat financera anticipa a un client l'import d'un crèdit no vençut (generalment incorporat a un títol de crèdit, com una lletra de canvi), deduint una quantitat en concepte de despeses i interessos remuneratoris pel temps que queda fins al venciment de l'efecte. En aquest negoci l'entitat adquireix la condició creditora, sense assumpció de la responsabilitat derivada de la insolvència del deutor. Aquests descomptes es poden fer d'una manera puntual i aïllada, o bé mitjançant la contractació d'una línia de descompte amb l'entitat financera.

4) **Crèdits de signatura:** es tracta de crèdits que no impliquen cap desemborament d'efectiu per part de l'entitat financera, sinó un simple compromís de pagament d'un deute per part del deutor (aval, fiança, crèdit documentari, etc.), donant suport al client en la seva relació creditícia amb un tercer.

5) **Leasing o arrendament financer:** són els contractes que tenen per objecte exclusiu la cessió de l'ús de béns mobles o immobles, adquirits per a aquesta finalitat segons les especificacions del futur usuari, a canvi d'una contraprestació consistent en l'abonament periòdic de quotes. El contracte d'arrendament financer inclou necessàriament una opció de compra, al seu terme, en favor de l'usuari (DA 3a. de la Llei 10/2014, de 26 de juny, d'ordenació, supervisió i solvència d'entitats de crèdit). Per tant, és una operació en què l'entitat finan-

cera adquireix el bé per tal de cedir-lo en ús al client a canvi d'una quota periòdica durant un termini determinat, a la fi del qual el client pot optar entre tornar-lo, adquirir-lo pel seu valor residual o prorrogar el *leasing*.

6) Factoring: Es tracta d'una operació en què el client cedeix a l'entitat bancària les seves factures generades en operacions comercials amb tercers amb l'objectiu que l'entitat s'ocupi de la seva gestió de cobrament. A més, pot sol·licitar un conjunt de serveis de caràcter financer, administratiu i comercial, entre els quals hi ha el pagament anticipat de les factures. El *factoring* pot ser amb recurs (l'entitat no assumeix el risc per insolvència de l'empresa deutora) o sense recurs (sí que s'assumeix el risc per insolvència). A diferència del descompte, en el *factoring* no se solen fixar interessos, sinó un percentatge de bestreta sobre els efectes admesos.

7) Confirming: Consisteix en la prestació d'un servei de tipus administratiu-financer (denominat també pagament confirmat de proveïdors, confirmació de pagaments o *factoring* de proveïdors), a través del qual l'entitat de crèdit actua com a gestor dels pagaments ajornats d'una empresa als seus proveïdors de béns i serveis. Al costat d'això, també pot oferir finançament tant a l'empresa que és el seu client com als proveïdors d'aquella.

En les **operacions bancàries passives** o de dipòsit, les entitats obtenen fons dels seus clients. Per tant, és el client el que concedeix crèdit a l'entitat financera. Entre les més importants hi ha els comptes corrents, els comptes d'estalvi i els dipòsits a terminis, si bé el mercat bancari ha diversificat enormement la seva oferta en aquest àmbit.

1) Comptes corrents a la vista. Es tracta d'un contracte a través del qual l'entitat rep dels seus clients sumes de diners i es compromet a la seva restitució en la mateixa moneda i en la forma pactada, pagant un interès prèviament fixat. Es caracteritza per la llibertat que té el dipositant de retirar totalment o parcialment el seu dipòsit en qualsevol moment i solen incloure la possibilitat de disposició de fons sense cobertura suficient (els denominats descoberts en compte).

2) Comptes d'estalvi: es configuren com un contracte signat entre una persona física o jurídica amb una entitat financera i pel qual es faculta per a ingressar imports en efectiu que conformen un saldo al seu favor del qual pot disposar de manera immediata, parcial o totalment. En realitat són una modalitat dels comptes corrents, fins al punt que en l'actualitat en la majoria dels casos no hi ha diferències entre les unes i els altres, tret que els comptes típicament configurats com d'estalvi generen habitualment més rendibilitat i tenen associats menys serveis. Alguns d'aquests comptes tenen una finalitat preestablerta (estalvi infantil, adquisició d'habitatge, inici d'activitat empresarial, etc.) que els dona nom i que pot influir en el seu tractament tributari.

Els supercomptes

Com a modalitats dels comptes corrents i d'estalvi s'han presentat els anomenats supercomptes, que són comptes amb una remuneració elevada però que mantenen la seva disponibilitat, per la qual cosa es basen en nous i complexos sistemes de liquidació d'interessos.

3) **Compte o imposició a termini fix.** Es tracta d'un contracte pel qual un client diposita o ingressa una quantitat de diners en una entitat financera, de tal manera que aquesta suma queda indisponible fins a una data de venciment prèviament pactada i per això el client percep interessos al seu favor que són superiors a la resta de comptes bancaris. Solen incloure la possibilitat de disposició anticipada però amb penalització al client. Per la seva configuració, s'aproxima molt més a un préstec que el client fa a l'entitat.

Actius líquids bancaris

S'esmenten també entre les operacions de passiu, habitualment, els denominats actius líquids bancaris, entesos com a dipòsits dineraris efectuats pels clients no units a l'obertura d'un compte. No obstant això, en realitat, aquestes operacions són assimilables als títols de renda fixa que hem analitzat o a operacions de renda variable, per la qual cosa no tenen transcendència en el punt que ens ocupa.

2.2. Tributació de les operacions bancàries

De la mateixa manera que en el cas de les operacions de renda fixa, és convenient estudiar separadament la incidència d'aquestes operacions bancàries en l'IRPF (evidentment, referit als clients de les entitats) i en la resta d'impostos.

2.2.1. Impost sobre la renda de les persones físiques

A l'hora d'aproximar-se a la tributació en l'IRPF de les operacions bancàries, ho hem de fer des de la doble perspectiva del tipus d'operació. Així, en les operacions passives, el client persona física resident obté una rendibilitat de la cessió a l'entitat creditícia de capitals propis que se sotmet a gravamen en l'IRPF. Però també en les operacions actives el client de l'entitat ha de satisfer una sèrie de despeses derivades de la prestació del servei o del pagament d'interessos i comissions que poden tenir impacte en la seva tributació personal.

Començant per aquestes últimes operacions, s'ha d'assenyalar que les despeses derivades de la contractació d'operacions en què l'entitat bancària consta com a creditora en general no constitueixen despeses deduïbles per als contribuents per l'IRPF, excepte en els casos en què aquests exerceixin activitats empresarials o professionals sotmeses a la determinació del rendiment a través del mètode d'estimació directa, cas en què, complint els requisits d'efectivitat i comptabilització, sí que es configuraran com a despeses deduïbles.

No obstant això, hi ha una excepció a la no-consideració d'aquestes despeses en l'IRPF, que és la possibilitat que els préstecs hipotecaris obtinguts per a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual siguin deduïbles en la quota íntegra de l'IRPF.

Habitatge habitual

Es considera habitatge habitual aquell en què el contribuent resideix durant un termini continuat de tres anys. No obstant això, s'entén que l'habitatge va tenir aquest caràcter quan, encara que no hagi transcorregut aquest termini, hi concorren circumstàncies que

necessàriament exigeixin el canvi d'habitatge, com ara celebració de matrimoni, separació matrimonial, trasllat laboral, obtenció de la primera feina o d'una feina més avantatjosa o altres d'anàlogues (DA 23a. LIRPF).

Aquesta deducció ha estat objecte d'un procés legislatiu atzarós que ha portat a la seva supressió, la seva reintroducció i la seva nova derogació en els últims temps. Actualment està suprimida, si bé en virtut del règim transitori (DT 18a. LIRPF) continua sent aplicable per a les persones que es trobin en alguna de les tres circumstàncies següents:

a) Contribuents que hagin adquirit el seu habitatge habitual abans de l'1 de gener de 2013 o hagin satisfet quantitats abans d'aquesta data per a la construcció de l'habitatge.

b) Contribuents que hagin satisfet quantitats abans de l'1 de gener de 2013 per obres de rehabilitació o ampliació de l'habitatge habitual, sempre que aquestes obres estiguin acabades abans de l'1 de gener de 2017.

c) Contribuents que hagin satisfet quantitats per a la realització d'obres i instal·lacions d'adequació de l'habitatge habitual de les persones amb discapacitat abans de l'1 de gener de 2013, sempre que aquestes obres o instal·lacions estiguin concloses abans de l'1 de gener de 2017.

Pèrdua de deducció per canvi de residència

En relació amb la satisfacció de quantitats abans de l'1 de gener de 2013, la DGT ha entès que un contribuïent que hagi deixat de practicar deducció per pèrdua de residència, una vegada recuperada la residència en el territori espanyol pot continuar practicant la deducció (Resolució de 4 de març de 2013, V0658-13).

En aquests casos, i sempre que el contribuïent hagi practicat la deducció per inversió en habitatge habitual en relació amb les quantitats satisfetes per a l'adquisició o construcció d'aquest habitatge en un període impositiu meritat abans de l'1 de gener de 2013 (tret que no l'hagin pogut aplicar encara perquè l'import invertit en l'habitatge no hagi superat l'import exempt per reinversió o les bases efectives de deducció d'habitatges anteriors), es pot continuar practicant aquesta deducció en els termes en què era vigent el 31 de desembre de 2012, sense perjudici dels percentatges de deducció aprovats per la comunitat autònoma.

En aquest context, els contribuïents que compleixin els requisits es poden deduir un 7,5% de les quantitats satisfetes en el període impositiu per adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual. La base màxima de la deducció és de 9.040 euros anuals i s'hi inclouran tots els pagaments efectuats durant el període impositiu que hagin estat a càrrec de l'adquirent, o bé de manera directa, o bé a través de finançament aliè (amortització del capital, interessos i pagaments accessoris com els relatius al cost dels instruments de cobertura del risc de tipus d'interès variable dels préstecs hipotecaris).

En relació amb la realització d'obres i instal·lacions d'adequació de l'habitatge habitual de les persones amb discapacitat, la normativa incloïa (i, per tant, també el règim transitori) les despeses efectuades pels contribuents que hi fessin obres i instal·lacions d'adequació, inclosos els elements comuns de l'edifici i els que serveixin de pas necessari entre la finca i la via pública, amb les especialitats següents:

- Les obres i instal·lacions d'adequació han de ser certificades per l'Administració competent com a necessàries per a l'accessibilitat i comunicació sensorial que faciliti el desenvolupament digne i adequat de les persones amb discapacitat.
- Donen dret a deducció les obres i instal·lacions d'adequació que s'hagin d'efectuar en l'habitatge habitual del contribuent, per raó de la discapacitat del mateix contribuent o del seu cònjuge o un parent, en línia directa o col·lateral, consanguínia o per afinitat, fins al tercer grau inclusivament, que convisqui amb ell. L'ocupació de l'habitatge pot ser-ho a títol de propietari, arrendatari, subarrendatari o usufructuari.
- La base màxima de la deducció és de 12.080 euros anuals.
- El percentatge de deducció és el 10%.
- S'entén com a circumstància que necessàriament exigeix el canvi d'habitatge quan l'anterior sigui inadequada per raó de la discapacitat.
- Si es tracta d'obres de modificació dels elements comuns de l'edifici que serveixin de pas necessari entre la finca urbana i la via pública, i les necessàries per a l'aplicació de dispositius electrònics que serveixin per a superar barreres de comunicació sensorial o de promoció de la seva seguretat, poden aplicar aquesta deducció, a més del contribuent, els contribuents que siguin copropietaris de l'immoble en què es trobi l'habitatge.

Els mateixos requisits i exigències es traslladaven per a la pràctica de la deducció sobre la quota íntegra autonòmica. El percentatge de deducció el marcava la mateixa comunitat autònoma i, si no, hi eren aplicables els establerts per a la quota íntegra estatal.

Al costat d'aquest règim transitori hi ha altres disposicions en el marc de l'IRPF relatives a negocis de préstecs, amb garantia hipotecària o sense, que convé tenir presents.

Així, en relació amb els crèdits hipotecaris, hi ha una sèrie de normes que incideixen en les conseqüències fiscals, bàsicament vinculades a la protecció dels deutors hipotecaris:

En primer lloc, entre les exempcions en l'IRPF trobem la relativa a les rendes derivades de l'aplicació dels instruments de cobertura quan cobreixin exclusivament el risc d'increment del tipus d'interès variable dels préstecs hipotecaris destinats a l'adquisició de l'habitatge habitual (art. 7.t LIRPF).

Així mateix, n'estan exempts els guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de la dació en pagament de l'habitatge habitual del deutor o garant del deutor, per a la cancel·lació de deutes garantits amb hipoteca que recaigui sobre aquest, contrets amb entitats de crèdit o qualsevol altra entitat que, de manera professional, faci l'activitat de concessió de préstecs o crèdits hipotecaris. L'exempció inclou també els guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de la transmissió de l'habitatge, amb els mateixos requisits, efectuada en execucions hipotecàries judicials o notarials (art. 33.4.d LIRPF).

Per a l'aplicació d'aquesta exempció, cal que el propietari de l'habitatge habitual no disposi d'altres béns o drets en quantia suficient per a satisfer la totalitat del deute i evitar l'alienació de l'habitatge.

En tercer terme, en cas que en garantia del pagament d'un préstec hipotecari es concerta una assegurança que cobreixi la incapacitat del deutor hipotecari i es produeixi aquesta circumstància, i percebi la renda el creditor hipotecari (sempre que sigui una entitat de crèdit o una entitat que es dediqui professionalment a la concessió de crèdits hipotecaris), les rendes percebudes pel creditor hipotecari del contribuent com a beneficiari d'aquest, amb l'obligació d'amortitzar totalment o parcialment el deute hipotecari del contribuent, tenen el mateix tractament fiscal que el que hauria correspost si el beneficiari hagués estat el mateix contribuent, si bé no se sotmeten a retenció (DA 40a. LIRPF).

D'altra banda, és possible que ens trobem amb préstecs concedits a un tipus d'interès inferior als del mercat. En aquest cas, seríem davant una retribució en espècie que ha de ser objecte d'atenció en l'IRPF del beneficiari. Lògicament, no és habitual que aquesta circumstància es doni al marge de la política retributiva de l'entitat de crèdit, en la qual sí que és freqüent que hi hagi previsions de concessió als seus treballadors de préstecs a tipus més baixos.

Observació

No tenen la consideració de retribucions en espècie els préstecs amb un tipus d'interès inferior al legal dels diners concertats abans de l'1 de gener de 1992 i el principal dels quals hagi estat posat a disposició del prestatari també abans d'aquesta data (DA 2a. LIRPF).

En aquests casos, les rendes del treball en espècie així configurades han de ser objecte de valoració de conformitat amb la seva regla específica, de manera que es considera que la retribució en espècie es valora per la diferència entre l'interès pagat i l'interès legal dels diners vigents en el període (art. 43.1.1r.c LIRPF).

Al marge de les qüestions ressenyades, només hi ha una previsió de la deduïbilitat de les despeses originades per les operacions bancàries actives en el cas d'exercici d'activitats econòmiques el rendiment de les quals es determini per qualsevol de les modalitats d'estimació directa. En la seva determinació es produeix una remissió a l'IS que implica que si les despeses estan degudament comptabilitzades són deduïbles. El mateix passa amb el tractament fiscal del *leasing* que preveu la normativa de l'IS.

Des del punt de vista de les operacions bancàries passives, és a dir, aquelles en què l'entitat de crèdit apareix com a deutora del seu client, som davant un mecanisme d'inversió o estalvi susceptible de generar rendes sotmeses a l'IRPF.

En les operacions bancàries passives, des del punt de vista de la seva qualificació fiscal, som davant un supòsit de cessió a tercers de capitals propis (art. 25.2 LIRPF), entre els quals esmenta de manera expressa la contraprestació derivada de comptes en tota classe d'institucions financeres. En conseqüència, qualssevol contraprestacions o utilitats derivades d'aquestes operacions es configuren com a rendiments del capital mobiliari, independentment de la seva denominació o naturalesa i de la seva percepció en diners o en espècie.

Moltes de les peculiaritats d'aquest tipus de rendiments ja han estat analitzades en referir-nos als instruments de renda fixa, per la qual cosa en aquest punt només esmentarem alguna especialitat puntual i ens limitarem, d'altra banda, a recordar els aspectes essencials per tal de fer una anàlisi completa dels instruments que ens ocupen, però remetent per al seu estudi de detall a la primera part d'aquest mòdul.

Així, en el procés de quantificació del rendiment, s'ha de partir del rendiment íntegre rebut, sense variar la regla general.

No obstant això, és relativament freqüent en aquest àmbit que la percepció del rendiment es faci en espècie, com passa habitualment amb el lliurament de regals per l'obertura de comptes o dipòsits o un altre tipus d'operacions. En aquests casos, al marge de l'existència d'uns interessos quantificats en diners, una part important de la retribució s'obté sota la forma d'aquests regals. Per tant, aquests es qualifiquen també com a rendiments del capital mobiliari.

A l'efecte de la quantificació del rendiment íntegre percebut en espècie, s'ha de tenir en compte que la regla general de valoració és el valor de mercat dels béns o drets percebuts, als quals s'ha d'afegir el corresponent ingrés a compte, que l'entitat financera ha d'ingressar (art. 43 LIRPF). A l'efecte del càlcul de l'ingrés a compte, cal assenyalar que la seva base serà el resultat d'incrementar un 20% el valor d'adquisició o el cost per al pagador (art. 103 RIRPF).

Sorteigs

Els regals (en espècie o en metàl·lic) que un client percebi de la seva entitat no de manera directa sinó com a conseqüència de sorteigs entre els clients no es qualifiquen com a rendiments del capital mobiliari sinó com a guanys patrimonials no derivats de la transmissió d'elements patrimonials, amb la qual cosa la seva valoració seguirà les mateixes regles –en cas de ser en espècie– però no s'integraran a la base imposable de l'estalvi sinó a la base imposable general (art. 33.1, 43.2, 45 i 46 LIRPF, art. 105 RIRPF).

Una vegada fixat l'import íntegre, de la regulació de les despeses deduïbles podem extreure com a conseqüència que no existeix cap despesa que assoleixi aquesta consideració en relació amb els rendiments que ens ocupen, ja que la deducció de les despeses d'administració i dipòsit es limita als valors negociables. Això exclou, doncs, de la condició de deduïbles, les despeses i comissions que suporten els clients pels diversos comptes bancaris. De la mateixa manera, també estan exclosos de l'aplicació de la reducció per irregularitat del 30%.

S'ha de recordar també que la imputació d'aquests ingressos s'ha de fer d'acord amb la seva titularitat civil i respectant les regles d'imputació temporal generals (exigibilitat pel perceptor, tret que sigui procedent la regla especial de rendes derivades de resolució judicial) (art. 11 i 14 LIRPF).

Aquestes rendes s'integren entre les de l'estalvi i són objecte de compensació i integració de la mateixa manera, amb els mateixos límits i percentatges que els analitzats en la primera part d'aquest mòdul en relació amb els actius de renda fixa i, com també analitzem en la primera part, se sotmeten al tipus de gravamen propi de la renda de l'estalvi escalonat en els tres trams estudiats (art. 46, 49, 50, 66 i 76 LIRPF), sense més especialitats en la liquidació de l'impost.

Deduccions en la quota

S'ha de tenir en compte que han desaparegut de la regulació de l'impost dos supòsits en què els dipòsits bancaris tenien transcendència com a quantitats deduïbles en la quota íntegra de l'IRPF: els comptes habitatge i els comptes estalvi-empresa.

Quant als règims transitoris, cal tenir en consideració que les quantitats que al seu moment hagin donat lloc a la deducció per comptes estalvi-empresa no es poden incloure a la base de la deducció per inversió en empreses de nova o recent creació, mentre que en relació amb els comptes habitatge, es va establir la pèrdua de la deducció, de manera que els contribuents que abans de l'1 de gener de 2013 van dipositar quantitats en comptes habitatge destinats a la primera adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual, sempre que en aquesta data no hagi transcorregut el termini de quatre anys des de l'obertura del compte, van poder sumar a la quota líquida estatal i a la quota líquida autonòmica meritada en l'exercici 2012 les deduccions practicades fins a l'exercici 2011, sense interessos de demora (DT 28a. i 1a.^a LIRPF).

Finalment, cal ressenyar que a l'efecte de la deducció en la quota per l'obtenció de rendes a Ceuta i Melilla, es consideren obtinguts en aquests territoris els rendiments del capital mobiliari procedents d'obligacions o préstecs, quan els capitals estiguin invertits en aquells territoris i hi generin les rendes corresponents (art. 68.4.3.f LIRPF).

Finalment, hem d'assenyalar que els percentatges de retenció i ingrés a compte sobre aquests rendiments del capital mobiliari es fixen en el 19%. Aquest percentatge es redueix a la meitat quan es tracta de rendiments que tinguin dret a la deducció en la quota prevista en l'article 68.4 LIRPF per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla (art. 101.4 LIRPF i 90.1 RIRPF).

2.2.2. Altres tributs

Seguint el mateix esquema que en la primera part d'aquest mòdul, hem d'estudiar ara la incidència que les operacions bancàries tenen en altres tributs diferents de l'IRPF.

Començant per la tributació de les persones jurídiques i entitats residents en territori espanyol i, per tant, contribuents de l'IS, hem de tenir en compte dos possibles escenaris. D'una banda, les entitats de crèdit són totes subjectes de l'IS, i els beneficis obtinguts per elles en la realització de qualssevol de les operacions analitzades tindran reflex en la seva comptabilitat i, per tant, en la base imposable de la seva IS. D'altra banda, les persones jurídiques que siguin clients d'una entitat financera i obtinguin rendiments de les operacions que s'hi efectuïn també han de consignar aquestes rendes en la seva comptabilitat i en la seva imposició personal. A més, les despeses que suportin com a conseqüència de fer operacions amb entitats de crèdit (interessos, fonamentalment) són deduïbles, mentre estiguin comptabilitzades i justificades, en l'IS.

En relació amb les mateixes entitats de crèdit, aquestes tenen clarament reglamentada la deducció de les dotacions corresponents a la cobertura del risc de crèdit.

Aquesta disposició és aplicable a les entitats de crèdit obligades a formular els seus comptes anuals individuals d'acord amb les normes establertes pel Banc d'Espanya, i també a les sucursals d'entitats de crèdit residents a l'estranger que

operin a Espanya. De la mateixa manera, també s'aplica als fons de titulització en relació amb la deduïbilitat de les correccions valoratives per deterioració de valor dels instruments de deute valorats pel seu cost amortitzat.

D'acord amb això, són deduïbles amb caràcter general les dotacions corresponents a la cobertura del risc de crèdit, fins a l'import de les quanties mínimes previstes en les normes establertes pel Banc d'Espanya (art. 8 i 9 RIS).

Tanmateix, no són deduïbles les dotacions corresponents a pèrdues respecte dels crèdits que presenten garanties importants de cobrament, excepte si són objecte d'un procediment arbitral o judicial que versí sobre la seva existència o quantia. Així, entre altres, no es poden deduir en el cas de crèdits:

- Deguts o fiançats per entitats de dret públic.
- Garantits mitjançant drets reals, pactes de reserva de domini i dret de retenció, quan l'objecte dels drets reals siguin habitatges acabats.
- Garantits amb dipòsits dineraris o contractes d'assegurança de crèdit o caució.
- Subjectes a un pacte o acord intern de renovació, entenent que tal subjecció es dona quan, després de l'aparició de les circumstàncies determinants del risc de crèdit, el contribuent concedeix crèdit al deutor.
- Deguts per persones o entitats vinculades, excepte si es troben en situació de concurs, insolvències judicialment declarades o en altres circumstàncies degudament acreditades que evidenciïn una possibilitat de cobrament reduïda.
- Deguts per partits polítics, sindicats de treballadors, associacions empresarials, col·legis professionals i cambres oficials, excepte en els casos de procediments concursals, insolvències judicialment declarades o concurrència d'altres circumstàncies degudament justificades que evidenciïn unes possibilitats de cobrament reduïdes.
- Finalment, i llevat d'excepcions, no són deduïbles les dotacions basades en estimacions globals, fins i tot estadístiques, del risc de crèdit.

De la mateixa manera, les entitats de crèdit en l'IS no tributen al tipus general del 25%, sinó a l'incrementat del 30%. L'increment es trasllada també a les cooperatives de crèdit i caixes rurals, que tributen al tipus general (la resta de les cooperatives ho fa al 20%), excepte pel que fa als resultats extracooperatius, que tributen al tipus del 30% (els resultats extracooperatius en les altres cooperatives tributen al tipus general) (art. 29.2 i 6 LIS).

Des del 2012 es va introduir en l'àmbit de la normativa de l'IS una limitació de la deducció de despeses financeres (art. 16 LIS), bàsicament estructurada com un diferiment de la deducció d'aquestes despeses.

D'una manera senzilla podríem dir que la deducció de despeses financeres netes (enteses com l'excés de despeses financeres respecte dels ingressos derivats de la cessió a tercers de capitals propis meritats en el període impositiu) es limita al 30 per cent del benefici operatiu de l'exercici, i es pot traslladar l'excés als períodes següents i amb un import d'un milió d'euros.

Això significa que si les despeses financeres no excedeixen aquesta xifra (1.000.000 d'euros), no hi haurà límit aplicable. Només quan superen aquesta quantitat s'aplica el límit del 30% del benefici operatiu de l'exercici, i l'excés no deduït es trasllada als períodes impositius següents, sempre respectant aquests límits. D'acord amb la normativa sobre compensació de bases imposables negatives, no hi ha límit temporal a aquesta deducció.

Per contra, si les despeses financeres estan per sota del 30% del benefici operatiu de l'exercici, la diferència entre aquelles i aquest se suma al 30% del benefici operatiu dels cinc anys immediats successius, i s'incrementa així el límit de despeses financeres netes deduïbles en aquests exercicis, fins que es dedueixi aquesta diferència.

Aquestes limitacions no són aplicables a les entitats de crèdit ni a les asseguradores, ni tampoc, amb caràcter general, en el període impositiu en què es produeixi l'extinció de l'entitat, tret que aquesta sigui conseqüència d'una operació de reestructuració.

A més, els subjectes passius de l'IS (o les persones físiques en règim d'estimació directa en el seu IRPF) que siguin adquirents d'algun bé a través d'un contracte d'arrendament financer (*leasing*) gaudeixen d'un règim fiscal especial (art. 106 LIS i 50 RIS).

Atenent aquest règim especial, es consideren despeses fiscalment deduïbles:

- La càrrega financera (interessos) satisfeta a l'entitat financera arrendadora.
- La part de les quotes d'arrendament financer corresponent a la recuperació del cost del bé (amortització), excepte en terrenys, solars i altres actius que tinguin caràcter no amortitzable. En cas que aquesta condició concorri només en una part del bé objecte de l'operació, únicament es pot deduir la proporció que correspongui als elements susceptibles d'amortització, que s'ha d'expressar diferenciadament en el respectiu contracte. Aquesta deducció no està supeditada a la imputació comptable d'aquestes quantitats en el compte de pèrdues i guanys.

En aques cas l'import de la quantitat deduïble no pot ser superior al resultat d'aplicar al cost del bé el doble del coeficient d'amortització lineal segons taules d'amortització oficialment aprovades que corresponguin al bé esmentat, i l'excés és deduïble en els períodes impositius successius, respectant el mateix límit. Per al càlcul del límit esmentat, cal tenir en compte el moment de la posada en condicions de funcionament del bé. Si es tracta dels contribuents als quals s'aplica el règim especial d'empreses de dimensió reduïda, s'ha de prendre el doble del coeficient d'amortització lineal segons les taules d'amortització oficialment aprovades multiplicat per 1,5.

Opció de moment d'inici efectiu de la construcció

Les entitats arrendatàries poden optar, mitjançant una comunicació al Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, per a establir que el moment temporal de la deducció de l'import de les quotes corresponents a la recuperació del valor del bé es correspongui amb el moment de l'inici efectiu de la construcció de l'actiu, atenent el compliment simultani dels diversos requisits:

- Que es tracti d'actius que tinguin la consideració d'elements de l'immobilitzat material que siguin objecte d'un contracte d'arrendament financer, en què les quotes del contracte esmentat se satisfacin de manera significativa abans de la finalització de la construcció de l'actiu.
- Que la construcció d'aquests actius impliqui un període mínim de dotze mesos.
- Que es tracti d'actius que reuneixin requisits tècnics i de disseny singulars i que no es corresponguin amb produccions en sèrie.

Realment és en aquest segon aspecte on es troba l'avantatge fiscal, ja que la consideració dels interessos és la mateixa que tindrien en el supòsit d'un préstec.

Els requisits que exigeix la normativa per a poder obtenir l'avantatge fiscal són:

- Que l'arrendador sigui una entitat de crèdit o un establiment financer de crèdit.
- La durada mínima del contracte ha de ser de dos anys quan tinguin per objecte béns mobles i de deu anys quan tinguin per objecte béns immobles o establiments industrials.
- Les quotes d'arrendament financer han d'aparèixer expressades en els respectius contractes, diferenciant la part que correspongui a la recuperació del cost del bé per part de l'entitat arrendadora, excloent-ne el valor de l'opció de compra i la càrrega financera exigida per ella.

- L'import anual de la part de les quotes d'arrendament financer corresponent a la recuperació del cost del bé ha de romandre igual o tenir caràcter creixent al llarg del període contractual.

En els supòsits de pèrdua o inutilització definitiva del bé per una causa no imputable al contribuent i degudament justificada, no s'integra a la base imposable de l'arrendatari la diferència positiva entre la quantitat deduïda en concepte de recuperació del cost del bé i la seva amortització comptable.

Quant a l'IRNR, atesa la remissió que fa la seva llei reguladora a l'IS o a l'IRPF en relació a la qualificació i quantificació de les rendes obtingudes per no residents mentre tinguin o no un establiment permanent en territori espanyol, és evident la subjecció a aquest de les rendes que ens ocupen si són obtingudes per no residents i aquestes operacions es consideren efectuades en territori espanyol, és a dir, quan siguin satisfets per persones o entitats residents en territori espanyol, o per establiments permanents que hi estiguin situats, o que retribueixin prestacions de capital utilitzades en territori espanyol (art. 13.1.f.2n. LIRNR).

No obstant això, s'han de tenir presents les possibles exempcions aplicables. En concret, en les rendes que ens ocupen són bàsicament dos els supòsits que cal considerar:

- Els interessos i altres rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis obtinguts sense la mediació d'un establiment permanent, per part de residents en un altre estat membre de la Unió Europea o d'establiments permanents d'aquests residents situats en un altre estat membre de la Unió Europea (art. 14.1.c LIRNR).
- Els rendiments dels comptes de no residents, tret que el pagament el faci a un establiment permanent situat en territori espanyol el Banc d'Espanya o les entitats registrades a què es refereix la normativa de transaccions econòmiques amb l'exterior (art. 14.1.f LIRNR).

Al marge d'aquests supòsits, les rendes obtingudes per no residents i que s'hagin de sotmetre a l'impost espanyol en virtut del que es derivi dels convenis internacionals quedaran plenament subjectes en alguna de les dues modalitats. Com vam comentar a propòsit dels actius de renda fixa, si el subjecte no resident obté la renda a través d'un establiment permanent, hi són aplicables per remissió pràcticament totes les normes de l'IS, mentre que si no té aquest establiment, la qualificació i quantificació de les normes es fa d'acord amb la normativa pròpia de l'IRPF, tot i que es produeix una meritació per cada percepció de renda i l'impost se satisfà a través del sistema de retenció en la font, per la qual cosa el pagador ha de retenir un import equivalent a la quota tributària, que s'obté per aplicació a la renda obtinguda (sense minoracions)

del tipus de gravamen establert i que per als interessos i altres rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis es fixa en el 19%, tret que de l'aplicació del conveni per a evitar la doble imposició aplicable es dedueixi un tipus inferior (art. 31 i 25.f LIRNR).

En relació amb l'IP, la posició d'una persona física com a creditora o deutora d'una entitat de crèdit com a conseqüència d'una operació bancària té lògicament transcendència en la composició i valoració del seu patrimoni sotmès a tributació.

Així, la titularitat de comptes bancaris es considera evidentment un element integrant del patrimoni i en aquesta mesura subjecte a tributació, per la qual cosa la normativa de l'impost estableix una regla de valoració específica, d'acord amb la qual els dipòsits en compte corrent o d'estalvi, a la vista o a termini, que no siguin per compte de tercers, i els comptes de gestió de tresoreria i comptes financers o similars, es computen pel saldo que presentin en la data de la meritació de l'impost, tret que aquell sigui inferior al saldo mitjà corresponent a l'últim trimestre de l'any, cas en què s'aplica aquest últim (art. 12 LIP).

Previsions per a evitar la distorsió de l'import del saldo mitjà

- Per al càlcul d'aquest saldo mitjà no es computen els fons retirats per a l'adquisició de béns i drets que constin en el patrimoni o per a la cancel·lació o reducció de deutes.
- Quan l'import d'un deute originat per un préstec o crèdit hagi estat objecte d'ingrés en l'últim trimestre de l'any en algun dels comptes, no es computa per a determinar el saldo mitjà i tampoc no es dedueix com a tal deute.

D'altra banda, els deutes que el contribuent pugui tenir amb una entitat financera com a conseqüència d'operacions bancàries són deduïbles com a passiu patrimonial. Es valoren pel seu nominal en la data de la meritació de l'impost i la seva deduïbilitat es vincula al fet que estiguin degudament justificats (art. 25 LIP).

Deutes no deduïbles

- Les quantitats avalades, fins que l'avalador estigui obligat a pagar el deute, perquè s'ha exercit el dret contra el deutor principal i aquest ha estat fallit. En el cas d'obligació solidària, les quantitats avalades no es poden deduir fins que s'exerceixi el dret contra l'avalador.
- La hipoteca que garanteixi el preu ajornat en l'adquisició d'un bé, sense perjudici que sí que ho sigui el preu ajornat o deute garantit.
- Els deutes contrets per a l'adquisició de béns o drets exempts. Si l'exempció és parcial, és deduïble la part proporcional dels deutes.

En l'àmbit de l'ISD, la posició deutora o creditora enfront de l'entitat de crèdit és transmissible i, per tant, parteix del capital hereditari i està subjecta a la imposició successòria. A l'efecte d'aquest impost, s'han de considerar reproduïdes les qüestions esmentades en relació amb la renda fixa sobre la transcendència del valor obtingut d'acord amb les regles de l'IP i la possible qualificació de les entitats de crèdit com a responsables subsidiàries en cas de lliurament del metàl·lic i els valors dipositats.

Seguint amb l'esquema habitual, hem d'analitzar en aquest punt la incidència de la imposició indirecta sobre les operacions bancàries. No obstant això, ja es pot avançar que en la majoria dels supòsits ens trobarem amb actes subjectes però exempts tant en l'ITPAJD com en l'IVA. Si bé hem d'assenyalar que, atès el caràcter d'empresaris que tenen les entitats de crèdit, l'àmbit natural de tributació es produirà en l'IVA i no en l'ITPAJD, excepte en la modalitat d'actes jurídics documentats.

En l'àmbit de l'ITPAJD, com indiquem en la primera part d'aquest mòdul, s'estableix, en relació amb els préstecs (art. 7, 8, 9, 10, 11 TRLITPAJD), que la seva constitució està subjecta. El prestatari queda obligat en condició de contribuent i s'estableix com a responsable subsidiari el prestador, si percep totalment o parcialment els interessos o el capital o la cosa prestada, sense haver exigít al prestatari una justificació d'haver satisfet aquest impost. En relació amb la base imposable, en els préstecs sense una altra garantia que la personal del prestatari, en els assegurats amb fiança i en els contractes de reconeixement de deutes i de dipòsit retribuït, es pren el capital de l'obligació o valor de la cosa dipositada. En els comptes de crèdit, el que realment hauria utilitzat el prestatari. En els préstecs garantits amb penyora, hipoteca o anticresi, es valoren en l'import de l'obligació o capital garantit, que inclou les sumes que s'assegurin per interessos, indemnitzacions, penes per incompliment o un altre concepte anàleg. Si no consta expressament l'import de la quantitat garantida, es prenen com a base el capital i tres anys d'interessos. El tipus de gravamen és l'1%.

S'ha de tenir en compte que a l'efecte d'aquest impost s'equiparen al préstec personal els comptes de crèdit, el reconeixement de deute i el dipòsit retribuït, i a més en els casos de constitució de les fiances i dels drets d'hipoteca, penyora i anticresi, en garantia d'un préstec, tributen exclusivament pel concepte de préstec (art. 15 TRLITPAJD).

No obstant això, com ja hem indicat, la norma preveu entre les seves disposicions generals (art. 45.I.B.15è. TRLITPAJD) l'exempció dels dipòsits en efectiu i els préstecs, sigui quina sigui la forma en què s'instrumentin, fins i tot els representats per pagarés, bons, obligacions i títols anàlegs. L'exempció s'estén

a la transmissió posterior dels títols que documentin el dipòsit o el préstec. Per tant, encara que aquest concepte estigui subjecte a imposició, no es produeix una tributació efectiva per aquest.

Altres exempcions

Juntament amb aquesta exempció general dels préstecs i dipòsits, la llista d'exempcions en aquest impost inclou alguns altres supòsits específics:

- Els lliuraments de diners que constitueixin el preu de béns o es verifiquin en pagament de serveis personals, de crèdits o indemnitzacions. Les actes de lliurament de quantitats per part de les entitats financeres, en execució d'escriptures de préstec hipotecari, l'impost de les quals hagi estat degudament liquidat o se n'hagi declarat l'exempció procedent (art. 45.I.B.4t. TRLITPAJD).
- La transmissió de terrenys i solars i la cessió del dret de superfície per a la construcció d'edificis en règim d'habitatges protegits, incloent-hi els préstecs hipotecaris sol·licitats per a l'adquisició d'aquells, quant al gravamen d'actes jurídics documentats. De la mateixa manera, també n'és exempta la constitució de préstecs hipotecaris per a l'adquisició exclusiva d'habitatges protegits i els seus annexos inseparables, amb el límit màxim del preu de l'habitatge esmentat, i sempre que aquest últim no excedeixi els preus màxims establerts per als habitatges protegits (art. 45.I.B.12è. a i c TRLITPAJD).
- Les escriptures que continguin quitacions o minoracions de les quanties de préstecs, crèdits o altres obligacions del deutor que s'inclouin en els acords de refinançament o en els acords extrajudicials de pagament establerts en la Llei concursal, sempre que, en tots els casos, el subjecte passiu sigui el deutor (art. 45.I.B.19a. TRLITPAJD).
- Les escriptures de formalització de les novacions contractuals de préstecs i crèdits hipotecaris que es produeixin a l'empara del Reial decret llei 6/2012, de 9 de març, de mesures urgents de protecció de deutors hipotecaris sense recursos, que queden exemptes de la quota gradual de documents notariais de la modalitat d'actes jurídics documentats (art. 45.I.B.23.ª TRLITPAJD).

En l'IVA, malgrat configurar com a fet imposable en l'àmbit de les prestacions de serveis «els préstecs i crèdits en diners», com també assenyalen en la primera part del mòdul, s'exoneren de tributació en general les operacions financeres, i en l'àmbit concret de les operacions bancàries cal esmentar les següents (art. 20.u.18è. LIVA):

1) Els dipòsits en efectiu en les seves diverses formes, incloent-hi els dipòsits en compte corrent i comptes d'estalvi, i les altres operacions que hi estiguin relacionades, inclosos els serveis de cobrament o pagament prestats pel dipositari en favor del dipositant.

No obstant això, aquesta exempció no inclou els serveis de gestió de cobrament de crèdits, lletres de canvi, rebuts i altres documents ni, pel que aquí ens interessa especialment, els serveis prestats al cedent en el marc dels contractes de *factoring*, a excepció dels de bestreta de fons que, si escau, es puguin prestar en aquests contractes.

2) La transmissió de dipòsits en efectiu, fins i tot mitjançant certificats de dipòsit o títols que compleixin una funció similar o anàloga.

3) La concessió de crèdits i préstecs en diners, sigui que sigui la forma en què s'instrumenti.

4) La resta d'operacions (incloent-hi la gestió), relatives a préstecs o crèdits, efectuades pels qui els van concedir en tot o en part, excepte els serveis prestats als altres prestamistes en els préstecs sindicats.

5) La transmissió de préstecs o crèdits, incloent-hi la permuta financera.

6) La prestació de fiances, avals, caucions i altres garanties reals o personals, i l'emissió, avís, confirmació i altres operacions relatives als crèdits documentaris. L'exempció inclou també la gestió de garanties de préstecs o crèdits efectuades pels qui van concedir els préstecs o crèdits garantits o les mateixes garanties, però no l'efectuada per tercers.

7) Les operacions relatives a transferències, girs, xecs, lliurances, pagarés, lletres de canvi, targetes de pagament o de crèdit i altres ordres de pagament. No s'inclou en l'exempció el servei de cobrament de lletres de canvi o altres documents que s'hagin rebut en gestió de cobrament. Tampoc no s'inclouen en l'exempció els serveis prestats al cedent en el marc dels contractes de *factoring*, a excepció dels de bestreta de fons que, si escau, es puguin prestar en aquests contractes.

8) La transmissió dels efectes i ordres de pagament, fins i tot la transmissió d'efectes descomptats. Tampoc en aquest àmbit no s'inclouen la cessió d'efectes en comissió de cobrança ni els serveis prestats al cedent en el marc dels contractes de *factoring*, a excepció dels de bestreta de fons que, si escau, es puguin prestar en aquests contractes.

Finalment, ens hem de referir a un tribut específic sobre els dipòsits bancaris, que va néixer en el marc dels tributs propis d'algunes comunitats autònomes (Extremadura, Andalusia, Canàries, Catalunya, Astúries) i el fet imposable del qual ha estat absorbit per l'Estat.

L'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit està regulat per la Llei 16/2012, de 27 de desembre, per la qual s'adopten diverses mesures tributàries dirigides a la consolidació de les finances públiques i a l'impuls de l'activitat econòmica, que el crea amb efectes des de l'1 de gener de 2013. Es configura com un tribut directe que grava els dipòsits constituïts en les entitats de crèdit.

El fet imposable es defineix com el manteniment de fons de tercers, sigui quina sigui la seva naturalesa jurídica, per part de les entitats de crèdit espanyoles i les sucursals en territori espanyol d'entitats de crèdit estrangeres i que comportin l'obligació de restitució, a excepció dels fons mantinguts en sucursals fora del territori espanyol.

Estan exempts de l'impost el Banc d'Espanya i les autoritats de regulació monetària, el Banc Europeu d'Inversions, el Banc Central Europeu i l'Institut de Crèdit Oficial.

Es tracta d'un impost periòdic el període impositiu del qual és l'any natural, excepte casos d'inici o cessament d'activitat, i la meritació se situa l'últim dia del període impositiu.

La base imposable és l'import resultant de fer la mitjana aritmètica del saldo final de cadascun dels mesos de l'any natural corresponent a la partida 4 («Dipòsits de la clientela») del passiu del balanç reservat de les entitats de crèdit, inclosos en els estats financers individuals, minorat, si escau, pels «Ajustos per valoració»

La quota íntegra és el resultat d'aplicar a la base imposable el tipus de gravamen del 0,03%. Minorant aquesta en l'import del pagament a compte efectuat (que es farà al juliol prenent com a base el 50% de la base imposable del període anterior), s'obtindrà la quota diferencial.

El tipus de gravamen

L'impost va ser creat per l'Estat amb un tipus de gravamen zero, amb l'ànim d'harmonitzar la incipient tributació autonòmica sobre la matèria. Aquesta decisió estatal va originar una important conflictivitat davant el Tribunal Constitucional. Posteriorment, per mitjà del Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, es va elevar el tipus de gravamen a l'actual 0,03%, mesura que va ser anul·lada pel Tribunal Constitucional per mitjà de la Sentència 211/2015, de 8 d'octubre de 2015. De totes maneres, el motiu de l'anul·lació va ser la utilització indeguda de la font normativa decret llei, ja que no hi havia el pressupost legitimador de l'extraordinària i urgent necessitat. Tot i així, el tipus continua vigent perquè el legislador el va incorporar igualment mitjançant una llei ordinària, la Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, que va transformar en llei bona part de les mesures incorporades en aquell decret llei.

Es tracta d'un impost la recaptació del qual es distribueix a les comunitats autònomes en funció d'on radiquin la seu central o les sucursals dels contribuents en què es mantinguin els fons de tercers gravats. La part de recaptació derivada de fons mantinguts mitjançant sistemes de comercialització no presencials es distribueix entre totes les comunitats autònomes en proporció al criteri general per a la resta dels dipòsits.

Resum

Les operacions de renda fixa i les operacions bancàries més clàssiques es configuren com a instruments especialment útils per als inversors amb alta aversió al risc, atès que solen implicar una rendibilitat fixa, si bé inferior a la d'altres productes financers.

En l'àmbit de la fiscalitat, la renda generada en aquestes operacions es qualifica com a rendiment del capital mobiliari derivat de la cessió a tercers de capitals propis i s'integra a la base imposable de l'estalvi de l'IRPF dels inversors, tributant a uns tipus inferiors que la resta de les rendes.

També en la resta de tributs sobre la renda (IS i IRNR) es preveu el gravamen d'aquests rendiments, si bé per la mateixa estructura i naturalesa dels tributs es produeix una major equiparació amb la resta de les rendes del subjecte.

En la imposició patrimonial hi ha normes específiques per a garantir la valoració adequada de tots aquests productes, atès el caràcter fluctuant del seu valor.

Finalment, en la imposició indirecta, d'acord amb les disposicions derivades de la Unió Europea, hi ha un amplíssim marc d'exempcions a les operacions financeres en l'IVA i, paral·lelament, en l'ITPAJD, per la qual cosa la majoria dels supòsits estan exclosos de tributació.

Activitats

Activitats recomanades per a reforçar l'aprenentatge:

1. Feu un mapa conceptual en què es distingeixin els principals instruments de renda fixa i les principals operacions bancàries i que us permeti apreciar les diferències i similituds entre ells.
2. Elaboreu un quadre sinòptic del tractament tributari de cadascun dels principals instruments estudiats en aquest mòdul.
3. Com a complement de l'anterior, construïu un quadre comparatiu dels beneficis fiscals (exempcions, deduccions, etc.) que presenten els instruments de renda fixa i les diferents operacions bancàries en els tributs estatals principals.

Supòsits pràctics

1. El senyor Alfredo és un ciutadà resident en territori espanyol que ha obtingut al llarg de l'any 2015, entre altres, els rendiments següents:

- Ha adquirit 5 lletres del Tresor (amb un valor nominal de 1.000 euros cadascuna) en la subhasta de març i amb venciment a sis mesos. El cost d'adquisició individualitzat va ser de 990 euros i van ser amortitzades al setembre d'acord amb el previst. Les comissions de gestió van pujar a 6 euros.
- Va transmetre 20 bons de Repsol que havia adquirit el 2012 i el venciment dels quals serà el 2022. Els va adquirir per 500 euros i els ha venut per 550 euros el mes de novembre. El mes d'abril havia rebut 20 euros per bo en concepte de rendibilitat. L'entitat gestora li ha cobrat 70 euros per la mediació en la transmissió i 15 euros en concepte de despeses d'administració i dipòsit. Els títols estan representats per anotacions en compte i cotitzen en el mercat secundari oficial.
- La seva entitat bancària li ha satisfet uns interessos de 75 euros per un compte corrent i 275 euros per un termini fix. En tots dos comptes li han carregat unes comissions d'administració de 20 euros.
- Va percebre uns interessos per un préstec que va fer a una empresa. Els interessos van ser de 5.000 euros i l'import del préstec efectuat és de 80.000 euros. L'empresa té uns fons propis, segons l'últim balanç aprovat, de 40.000 euros. I el senyor Alfredo és titular del 63% de les accions de l'empresa.

Determineu les conseqüències d'aquests rendiments en l'IRPF del senyor Alfredo.

2. La senyora Andreína acaba d'obrir un dipòsit a termini fix en una entitat de crèdit perquè li ofereix, pel fet de dipositar-hi 30.000 euros a 6 mesos, un televisor de plasma que a ella li interessava i que ha vist en una botiga que val 750 euros. Ja de pas, es planteja traslladar-hi el seu compte corrent perquè ha vist que, a més d'uns interessos que calcula que aquest any seran de 200 euros, retribueixen el saldo amb una vaixella de Sargadelos el valor de la qual a la botiga és de 250 euros. Es pregunta què haurà de fer amb totes aquestes dades en la seva pròxima declaració de l'IRPF.

Exercicis d'autoavaluació

1. Un ciutadà adquireix lletres del Tresor, el valor de reemborsament de les quals és de 1.000 euros per unitat. Si en la subhasta a tres mesos efectuada al juliol adquireix els títols a 1.001,75 euros i ha adquirit quatre lletres, a l'efecte del seu IRPF...

- a) ha obtingut una pèrdua patrimonial de 7 euros.
- b) ha obtingut un rendiment del capital immobiliari negatiu de 7 euros.
- c) ha obtingut un guany patrimonial de 7 euros.

2. En morir la Luisa, la seva herència passa íntegrament al seu fill Julián, encara que per disposició testamentaria conserva l'usdefruit universal de tots els seus béns el seu vidu, Luis. Com que en l'herència s'inclouen obligacions i bons de diverses empreses, els cupons de les quals han vençut després de la defunció...

- a) els ha d'incloure en l'IRPF el fill, ja que és l'hereu universal.
- b) els ha d'incloure'ls en l'IRPF el vidu, ja que és l'usufructuari.
- c) s'ha de valorar el percentatge que representa l'usdefruit sobre el total del bé i han d'imputar cadascun la part que correspongui en el seu propi IRPF.

3. Una ciutadana italiana resident a Roma inverteix en deute públic espanyol. La rendibilitat obtinguda...

- a) està subjecta a tributació a Espanya en tot cas, al tipus general de l'IRNR.
- b) només està subjecta a tributació a Espanya si el Conveni entre Espanya i Itàlia ho preveu, al tipus màxim que indiqui i, si no, al tipus general de l'IRNR.
- c) des del punt de vista de la seva tributació a Espanya és indiferent el que indiqui el Conveni, perquè la rendibilitat obtinguda en el deute públic és exempta en l'IRNR.

4. L'Antonio, inversor amb una clara aversió al risc, ha dipositat els seus diners en un compte bancari que li ha generat uns interessos de 300 euros durant l'últim any. Però també ha hagut de satisfer unes despeses d'administració i dipòsit de 50 euros per aquest compte. A l'efecte del seu IRPF...

- a) ha de declarar un rendiment del capital mobiliari de 300 euros.
- b) ha de declarar un rendiment del capital mobiliari de 250 euros.
- c) ha de declarar un rendiment del capital mobiliari de 300 euros i una pèrdua patrimonial de 50 euros.

5. El Juan va adquirir el seu habitatge habitual actual el 2011, però com que havia gaudit d'una deducció per inversió en el seu anterior habitatge habitual, no va poder practicar deducció, perquè no superava les quantitats invertides en el primer. Només en l'exercici 2015 ha aconseguit superar aquella quantitat i ho ha fet en 12.000 euros. En el seu IRPF...

- a) no pot deduir per adquisició d'habitatge habitual, perquè no ho va poder fer abans de l'1 de gener de 2013.
- b) sí que pot deduir per adquisició d'habitatge habitual, el percentatge corresponent, aplicat sobre 9.040 euros.
- c) sí que pot deduir per adquisició d'habitatge habitual, el percentatge corresponent, aplicat sobre 12.000 euros.

6. El Pedro ha invertit en obligacions de Telefònica a un termini de 10 anys. Els rendiments obtinguts per aquest subjecte...

- a) gaudeixen de la reducció del 30% perquè han estat generats en un termini superior a dos anys.
- b) gaudeixen de la reducció del 30% només els obtinguts a partir del tercer any.
- c) no gaudeixen de reducció per irregularitat de la renda.

7. El Juan exerceix una activitat empresarial sotmesa al règim d'estimació directa simplificada en l'IRPF. En l'exercici de la seva activitat ha adquirit una màquina en el marc d'un contracte d'arrendament financer. En relació amb les quotes de recuperació del cost del bé que ha pagat aquest any...

- a) les pot deduir en el seu IRPF, atès que hi ha una remissió general a l'IS i es tracta d'un bé amortitzable.
- b) no les pot deduir en el seu IRPF, perquè és un benefici aplicable només en l'IS.
- c) les podria deduir en l'IRPF només si estigués sotmès a l'estimació objectiva.

8. Una entitat bancària subscriu un contracte de *factoring* amb un client i li repercuteix IVA per les diverses gestions efectuades en el marc d'aquest contracte.

- a) L'actuació de l'entitat és incorrecta perquè el *factoring*, com a operació financera, està exempt de l'IVA.
- b) L'actuació de l'entitat és correcta, perquè el *factoring* està subjecte a IVA en tot cas.
- c) L'actuació de l'entitat és correcta només si no va repercutir IVA en els serveis corresponents a bestreta de fons.

9. L'Andrés, casat amb la Jimena en règim de societat de guanys, adquireix bons i obligacions de diverses empreses sense que hi consti la titularitat dels diners invertits. A l'efecte de l'IRPF...

- a) s'entén que la renda derivada de les operacions l'ha de declarar l'Andrés, ja que és qui consta com a titular dels instruments.
- b) s'entén que la renda derivada de les operacions l'han de declarar tots dos a parts iguals, ja que es presumeix la condició de guanys.
- c) Queda a opció de la parella que els declari ell o fer-ho a parts iguals. En cap cas no els pot incloure ella en la seva declaració de manera exclusiva.

10. La Cristina ha sol·licitat un crèdit per a adquirir el seu habitatge habitual l'any 2014. El 2015...

- a) podrà practicar deducció en la quota de l'IRPF per inversió en habitatge habitual i, si ha de presentar declaració per l'IP, podrà deduir l'import del deute en la seva base imposable.
- b) no pot practicar deducció en la quota de l'IRPF per inversió en habitatge habitual perquè l'adquisició és posterior a l'1 de gener de 2013. Per contra, si ha de presentar declaració per l'IP, pot deduir l'import del deute en la seva base imposable.
- c) no pot practicar deducció en la quota de l'IRPF per inversió en habitatge habitual perquè l'adquisició és posterior a l'1 de gener de 2013, ni pot deduir, si és el cas, l'import del deute en la seva base imposable de l'IP perquè es tracta d'un deute no deduïble.

Solucionari

Supòsits pràctics

1. El senyor Alfredo ha d'incloure en la seva declaració de l'IRPF els rendiments següents:

- Per les 5 lletres del Tresor, adquirides amb rendiment implícit, la diferència entre el valor d'adquisició i el de transmissió serà qualificada com a rendiments del capital mobiliari. Així: $1.000 - 990 = 10$ euros per lletra. Com que en són 5, el rendiment que s'ha de computar seran 50 euros, dels quals es poden minorar les despeses inherents a l'operació, 6 euros. Per tant, el rendiment del capital mobiliari és de 44 euros. En aquest cas no hi ha l'obligació de practicar retenció a compte.
- Dels bons de Repsol obté dos rendiments diferents, tots dos qualificats també com a rendiments del capital mobiliari:
 - D'una banda, la transmissió dels 20 bons a 550 euros implica un preu de venda d'11.000, mentre que els havia adquirit per 500 euros, és a dir, un import de 10.000 euros. Com que les despeses inherents a l'operació minoren el preu de transmissió, el rendiment del capital mobiliari és d' $11.000 - 70 - 10.000 = 930$ euros. En aquest cas, com que són valors amb rendiment explícit negociats en un mercat oficial, no escau practicar retenció.
 - D'altra banda, la rendibilitat dels bons, de 20 euros per unitat, implica un rendiment del capital mobiliari de 400 euros, del qual es poden deduir les despeses d'administració i dipòsit de 15 euros, per la qual cosa el rendiment que s'ha d'incloure en la declaració és de 385 euros. Sobre els 400 euros (íntegre) correspon practicar una retenció del 19% (76 euros)
- Amb els interessos bancaris obté també un rendiment del capital mobiliari per un import íntegre de 275 i 75 euros, sense que siguin deduïbles les comissions bancàries. En tots dos casos es practica una retenció del 19% (52,25 i 14,25 euros, respectivament).
- Finalment, els interessos derivats del préstec a l'empresa donen lloc a una correcció, ja que es tracta d'una entitat vinculada, per la qual cosa s'integra a la base general en funció de l'excés de l'import dels capitals propis cedits a una entitat vinculada respecte del resultat de multiplicar per tres els fons propis, en la part que correspongui a la participació del contribuent, d'aquesta última». En tot cas, s'ha de practicar una retenció del 19% (950 euros).
 - D'aquesta manera, cal calcular en quina mesura l'import del préstec excedeix el resultat de multiplicar per 3 els fons propis segons l'últim balanç en la proporció en què és soci. Així:
 - $80.000 - (40.000 \times 3 \times 63\%) = 80.000 - 75.600 = 4.400$
 - $(4.400/80.000) \times 100 = 5,5\%$.
 - D'aquesta manera, el 5,5% del rendiment s'integrarà en la base imposable general (5,5% de 5.000 = 275 euros) i la resta (4.725 euros) en la base de l'estalvi.

En definitiva, en la base general inclourà 275 euros i en la base de l'estalvi 6.434 euros ($44 + 930 + 385 + 75 + 275 + 4.725$). A l'hora de quantificar el tribut minorarà la seva quota líquida en 1.092,50 euros en concepte de retencions.

2. La senyora Andreïna obté per la cessió a tercers de capitals propis tres rendiments del capital mobiliari, amb l'única peculiaritat que dos són en espècie. Així:

- Començant pels interessos, és el més senzill dels supòsits. Es tracta d'un rendiment sotmès a retenció del 19% (38 euros) i s'ha de declarar com a íntegre l'import percebut (200 euros) sense minoració de despeses o comissions.
- El televisor, el valor de mercat del qual (regla general de valoració) és de 750 euros, s'ha d'incloure en la declaració de l'IRPF per aquest valor incrementat en l'import de l'ingrés a compte. En aquest cas, l'ingrés a compte es calcula en un 19% del valor d'adquisició incrementat en un 20%. Per tant: 750 incrementat un 20% són 900 euros. L'ingrés a compte és el 19% de 900 (171 euros), per la qual cosa en la declaració ha de consignar com a rendiment íntegre del capital mobiliari 921 euros ($750 + 171$) i com a ingrés a compte 171 euros.
- La mateixa regla és aplicable a la vaixella, de manera que 250 euros incrementats un 20% són 300 euros, per la qual cosa l'ingrés a compte és el 19% d'aquest import, és a dir, 57 euros. Ha d'incloure com a rendiment íntegre 307 euros ($250 + 57$) i com a ingrés a compte 57 euros.

En definitiva, declararà uns rendiments del capital mobiliari de 1.428 euros i en el pas de la quota líquida a la diferencial ha de restar les retencions i ingressos a compte corresponents (266 euros).

Exercicis d'autoavaluació

1. b

2. b

3. c

4. a

5. b

6. c

7. a

8. c

9. b

10. c

Abreviatures

Art. Article

DA Disposició addicional

DGT Direcció General de Tributs

DT Disposició transitòria

IP Impost sobre el patrimoni

IRNR Impost sobre la renda dels no residents

IRPF Impost sobre la renda de les persones físiques

IS Impost de societats

ISD Impost sobre successions i donacions

ITPAJD Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

IVA Impost sobre el valor afegit

LIP Llei de l'impost sobre el patrimoni

LIRNR Llei de l'impost sobre la renda dels no residents

LIRPF Llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques

LIS Llei de l'impost de societats

LISD Llei de l'impost sobre successions i donacions

LIVA Llei de l'impost sobre el valor afegit

RIRNR Reglament de l'impost sobre la renda dels no residents

RIRPF Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques

RIS Reglament de l'impost de societats

RISD Reglament de l'impost sobre successions i donacions

RITPAJD Reglament de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

RIVA Reglament de l'impost sobre el valor afegit

TRLITPAJD Text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

Bibliografia

S'ha de tenir en compte la bibliografia general que consta en la presentació de l'assignatura i, per a aspectes específics d'aquest mòdul, es pot consultar la següent:

Álvarez Barbeito, P. (1999). «Fiscalidad de los valores obtenidos a partir de la segregación de bonos y obligaciones del Estado». *Información Fiscal* (núm. 33, pàg. 29-57).

Arribas León, M. (1998). «Fiscalidad del interés procedente de un depósito bancario en el IRPF». *Crónica Tributaria* (núm. 86, pàg. 25-50).

Barciela Pérez, J. A. (2014). «Las operaciones de cesión de créditos dudoso cobro, cobro de créditos, débito directo y factoring en el IVA». *Nueva Fiscalidad* (núm. 6, pàg. 51-84).

Barciela Pérez, J. A. (2014). «Las operaciones de seguro y de «leasing» en el IVA: el asunto BGZ Leasing». *Quincena Fiscal* (núm 3, pàg. 141-159).

Bonet Sánchez, M. P. (2004). «Los contratos de factoring y confirming en el IVA». *Aranzadi Jurisprudencia Tributaria* (núm. 19, pàg. 29-34).

Calvo Vérguez, J. (2009). «El régimen fiscal de los contratos de arrendamiento financiero en el Impuesto sobre Sociedades». *Carta Tributaria* (núm. 7, pàg. 3-25).

Calvo Vérguez, J. (2011). «El leasing inmobiliario en el IVA». *Carta Tributaria* (núm. 3, pàg. 3-34).

Calvo Vérguez, J. (2012). «El ámbito temporal de la exención por reinversión de vivienda habitual en el IRPF». *Gaceta Fiscal* (núm. 317, pàg. 43-62).

Calvo Vérguez, J. (2014). «A vueltas con la tributación de las preferentes en el IRPF a la luz de la reciente doctrina de la DGT». *Quincena Fiscal* (núm 13, pàg. 61-68).

De Andrés Sánchez, J. (2004). «Tributación de los instrumentos de renta fija en el IRPF de residentes». *Partida Doble* (núm. 159, pàg. 88-96).

García Novoa, C. (2014). «La tributación de las participaciones preferentes en el IRPF». *Revista Técnica Tributaria* (núm 105, pàg. 29-54).

Martínez Gálvez, J. P. (2014). «La fiscalidad de los productos financieros en el IRPF (I y II)». *Quincena Fiscal* (núm 20 i 21, pàg. 115-133 i 129-147).

Molina Cobo, M. del C.; Sardá García, S.; De Andrés Sánchez, J. (2005). «La valoración de los strips en el IRPF». *Harvard Deusto Finanzas y Contabilidad* (núm. 63, pàg. 72-80).

Muñoz Baños, C. (1995). «Las operaciones de adquisiciones temporales con pacto de recompra como operaciones de transmisión de deuda pública». *Impuestos* (núm 2, pàg. 659-665).

Pedrosa López, J. C. (2015). «El tratamiento tributario de los “Juros sobre o capital propio” como instrumento financiero híbrido. Remisión a la sentencia 712/2014 de la audiencia nacional». *Quincena Fiscal* (núm 1-2, pàg. 37-73).

Pita Grandal, A. M. (2009). «Rendimientos derivados de la participación en fondos propios y cesión a terceros de capitales propios: Otros rendimientos del capital mobiliario». A: Galán Ruiz, Gutiérrez Lousa (coord.); Cordón Ezquerro i Rodríguez Ondarza (dir.). *El Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas* (pàg. 393-441). Madrid: Civitas.

Santamaría Ademá, J. M. (2013). «La cuestionada deducción por inversión en vivienda habitual: su aplicación en 2013 y perspectivas». *Carta Tributaria* (núm. 7-8, pàg. 14-30).

Santolaya Blay, M. (2011). «Fiscalidad indirecta de los préstamos hipotecarios». *Carta Tributaria* (núm. 15, pàg. 3-18).

Siota Álvarez, M. (2008). «Algunas cuestiones sobre el régimen tributario del «facto-ring» en la imposición indirecta». *Crónica Tributaria* (núm 129, pàg. 175-202).

Vaquera García, A.; Vaquera García, A. M. (2012). «La determinación de los intereses a pagar por la deuda pública, en especial, la llamada prima de riesgo». *Nueva Fiscalidad* (núm. 5, pàg. 35-84).

